

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zuzana Zimová

Virtuální vztahy – tzv. seznamovací servery – jak fungují?

Praha 2012

**Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Pavel Beňo**

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Zuzana Zimová

Virtual relationships - the so called dating sites - how do
they work?

Prague 2012

**The Bachelor Thesis Work Supervisor:
PhDr. Pavel Beňo**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14.6.2012

Zuzan Zimová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Pavlu Beňovi za odborné vedení, za pomoc a rady při práci na mé bakalářské práci.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá virtuálními vztahy, seznamovacími servery, sociálními sítěmi. Rozebírá historii internetu, funkčnost komunikačních programů a seznamovacích serverů, četnost využívání v závislosti na věku i pohlaví. Zamýšlí se nad otázkami, zda jsou virtuální vztahy běžné či nikoli, jakou mají hodnotu a trvanlivost a zda vůbec mohou existovat čistě virtuální přátelství, láska nebo dokonce nevěra.

Klíčové pojmy

ARPANET, internet, kyberprostor, komunikace, mezilidské vztahy, virtuální vztahy, sociální sítě, Facebook, Badoo, virtuální svět, komunikační nástroje, komunikace IM, Skype, ICQ.

Annotation

This thesis deals with virtual relations, familiarization sites, social networks. It analyzes the history of the internet communication programs function and dating sites, frequency of use depending on age and gender. He ponders the question of whether virtual relationships are normal or not, what is their value and durability and whether there may be purely virtual friendship, love or even infidelity.

Key words

ARPANET, the Internet, cyberspace, communication, interpersonal relationships, virtual relationships, social networks, Facebook, Badoo, virtual world, communication tools, communications, IM, Skype, ICQ.

OBSAH

ÚVOD	8
1. Virtuální svět - internet	11
1.1 Počátek sítě sítí - vznik internetu	12
1.2 Počátky internetu v České republice	16
2. Cyberspace a jeho specifika	19
3. Vztahy - reálné versus virtuální	23
3.1 Mezilidské vztahy reálné	25
3.2 Mezilidské vztahy virtuální	26
3.3 Hloubka a význam virtuálních vztahů	28
3.4 Kybersex: Mozek jako zdroj rozkoše	31
4. Komunikační nástroje	33
4.1 Elektronická pošta (e-mail) - jde mi především o práci	34
4.2 Komunikace IM - chci "pokecat" a být ve spojení	35
4.3 Sociální sítě - hledám známé, patřím k vám	37
4.4 Seznamovací servery - hledám vztah nejen virtuální	42
4.5 Co je Badoo?	45
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	51
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM OBRÁZKŮ	54
SEZNAM PŘÍLOH	55

ÚVOD

Internet, původně projekt armádního výzkumu, se za svou relativně krátkou historii stal uznávaným a vyhledávaným médiem nejen mezi odbornou veřejností, ale i veřejností laickou. Zařadil se mezi elektronická média, která v mnohém předčí. Interaktivita, rychlost, propojení s celým světem a možnost svobodné volby – to jsou hlavní výhody, které internet, jako jediné ze současných masových médií, nabízí. Nabízí všechny formy komunikace od psané, vizuální až po audio a audiovizuální, a to vše v reálném čase. Uživatel tak není staven do pasivní role, ale naopak se aktivně do dění zapojuje – spoluutváří obsah, sdílí ho, komentuje, vybírá si to, co ho zajímá, diskutuje, baví se, komunikuje a v neposlední řadě navazuje nové vztahy tak zvané virtuální.

Internet vytváří nový svět – virtuální prostor, ve kterém se mohou jeho uživatelé pohybovat a komunikovat podle vlastního uvážení. Nejsou zde omezování geograficky, časem, ani svou reálnou sociální rolí, svým pravým jménem, fyzickým vzhledem, identitou. Nejsou zde ani kontrolováni. A protože je člověk tvor společenský a v reálném životě se bez vztahů neobejde, často je vyhledává a navazuje i ve světě virtuálním.

V reálném světě lidí jsou mezilidské vztahy celoživotním a komplikovaným sociálním procesem. Vznik vztahu mezi dvěma jedinci ovlivňuje celá řada faktorů, ke kterým patří například psychická i fyzická blízkost a značnou měrou i fyzická atraktivita jedince – vzhled, osobní vůně, vystupování. Přičemž, jak z řady provedených výzkumů věnovaných síle fyzické přitažlivosti a jejího vlivu na okolí vyplývá, fyzicky atraktivní jedinci navazují v reálném životě nové vztahy snadněji, protože jsou ostatními vnímáni za sociálně přizpůsobivější, příjemnější, šťastnější a i úspěšnější a inteligentnější. Fyzicky neatraktivní jedinci jsou naopak svou fyzičností při navazování osobních vztahů značně limitováni. Při navazování reálných

osobních vztahů tak lidé kromě psychické blízkosti řeší i svůj vzhled a obavy, že se druhé straně nebudou líbit, potýkají se s obavami z odmítnutí, hledají vhodný způsob komunikace – jak zaujmout a posunout navázaný kontakt k dalším setkáním, atd.

Navázat nový vztah v reálním životě je z výše uvedených důvodů pro mnohé nesnadný a značně stresující úkol. V kyberprostoru fyzická atraktivita nehraje žádnou roli, proto i navazování vztahů je zde snadnější, rychlejší i odmítnutí se lépe snáší. S nadsázkou lze říci, že stačí jeden klik a nový vztah je navázán.

Jak virtuální vztahy vypadají? Co je na nich tak lákavého? V čem se od těch reálných liší? Ovlivňují náš reálný svět? Jsou bezpečné? Mohou virtuální vztahy zůstat čistě virtuálními? Mohou virtuální vztahy nahradit vztahy reálné? Otázek se nabízí celá řada a odpovědi mohou být v závislosti na věku uživatele internetu, kulturních zvyklostech, prostředí, ve kterém žije, značně rozdílné.

Cílem této práce je pochopit virtuální vztahy potažmo prostředí, ve kterém vznikají, vymezit odlišnosti od vztahů a světů reálných, přiblížit si jejich fungování, sociální a psychologické aspekty i možná rizika z nich plynoucí. Práce se rovněž zaměřuje na uživanost komunikačních typů programů jako prostředku k navázání virtuálního vztahu v závislosti na pohlaví uživatele internetu, jeho věku i rodinném stavu a jeho motivace.

Práce není dělena na teoretickou a praktickou část, neboť obě části spolu úzce souvisejí. Empirické poznatky získané formou strukturovaných rozhovorů, které byly provedeny mezi uživateli ve věku 30 – 46 let s bohatými a dlouholetými zkušenostmi s užíváním internetu, a kvantitativního průzkumu učiněného prostřednictvím anonymního on-line strukturovaného dotazníku, jsou interpretovány v příslušných kapitolách, kterých se týkají. Výzkum formou rozhovoru byl proveden se šesti osobami (čtyři ženy, dva muži). Všechny rozhovory v plném znění jsou uvedeny v Příloze B bez korekce gramatických chyb, interpretace získaných odpovědí byly v jednotlivých kapitolách práce opraveny. Cílovou skupinou dotazníkového šetření byli

uživatelé internetu ve třech věkových skupinách (15 – 20 let, 21 – 29 let, 30 – 35 let), počet respondentů celkem činil 103 osob, z toho bylo 70 žen a 34 mužů. Znění otázek, na které respondenti v dotazníku je obsahem Přílohy C.

1. VIRTUÁLNÍ SVĚT - INTERNET

Bez internetu by nebylo virtuálního světa a ani virtuálních vztahů. Je tedy třeba začít od začátku. Co je vlastně internet a jak funguje? Rozumí se jím, dle popisu Ottovy všeobecné encyklopedie, počítačová síť spojující místní podsítě různých komunikačních standardů po celém, zejména technicky vyspělém světě. Současná podoba internetu je široce dostupná síť, jejíž uzly nezávisle na vzdálenosti uživatele poskytují mnoho informačních služeb, například webové stránky, elektronickou službu známou jako e-mail, interaktivní textovou konverzaci, přenos souborů mezi počítači, práci na vzdáleném počítači, přenos hlasových zpráv tak zvaný voice-mail, hlasovou komunikaci, video konference.¹

Přístup k internetovému obsahu je uživateli zprostředkován přes osobní počítač nebo jiné zařízení jako je například mobilní telefon, tablety, specializované terminály.²

Služeb internetu, podle posledních statistik z konce roku 2011, užívá přes dvě a čtvrt miliardy uživatelů³ a jejich počet stále roste.

Než však internet nabyl takovéto masivnosti, prošel vývojem, na jehož počátku, podobně jako na počátku lidstva (alespoň podle biblického příběhu) byly první dvě osoby Adam a Eva, byly dva počítače propojené kabelem. Z nich se pak postupným rozšiřováním stala rozsáhlá počítačová pavučina tisíců sítí a podsítí, kterou dnes známe jako internet. Zjednodušeně je internetem chápáno ono propojení všech sítí.

¹ BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie A - L, strana 524

² BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie A - L, strana 524

³ Celosvětový počet internetových uživatelů, dle zdroje Internet World Stats – www.internetworldstats.com/stats.htm, k 31. prosinci roku 2011 činil 2 267 233 742

1.1 Počátek sítě sítí – vznik internetu

Kořeny internetu sahají do roku 1969, kdy byly sítí nazvanou ARPANET propojeny první čtyři počítače v rámci projektu agentury amerického ministerstva obrany (Defense Advanced Research Projects Agency) ARPA, od roku 1972 známé pod názvem DARPA. Tato agentura byla založena v roce 1958 jako reakce na vypuštění první umělé vesmírné družice Sputnik za účelem vývoje nových vojenských technologií, které by USA zajistily náskok zbrojních a vesmírných sil před tehdejším Sovětským svazem.

Myšlenka na propojení vzdálených počítačů se však zrodila o devět let dříve v hlavě psychologa a počítačového teoretika Josepha Carla Robnetta Licklidera. Ten ve své publikaci *Man Computer Symbiosis* vydané v roce 1960 popsal svou teorii, jak by bylo možné zefektivnit a synchronizovat práci člověka s počítačem. Lickliderova vize "intergalaktické sítě" propojených lidí prostřednictvím počítačů, představovala důležitý myšlenkový posun počítačové vědy vpřed. Zatímco počítačový průmysl chápal počítač pouze jako aritmetický nástroj, Licklider ho vnímal jako komunikační prostředek. Svě teze přenesl i do agentury ARPA, kde od roku 1962 do roku 1964 působil jako první ředitel úřadu pro technologie zpracování informací - IPTO (Information Processing Research and Behavioral Science, později přejmenovaný na Information Processing Technology Office), projektu ARPA. Lickliderovi se sice jeho vize nepodařilo realizovat, nicméně určil směr a základ pro vytvoření ARPANETu.⁴

K myšlence Licklidera se vrátil v roce 1966 jeho nástupce v IPTO Robert Taylor, a to s hospodárných důvodů. Počítačovní inženýři a výzkumníci vyžadovali stále více drahé výpočetní techniky, čímž stoupaly náklady. Navíc docházelo ve výzkumech k duplicitám, což bylo neefektivní a drahé. Taylor viděl možnou cestu úspor právě v propojení stávajících počítačů projektu ARPA, které by umožnilo počítačovým inženýrům a vědcům pracujícím na vojenských projektech po celém území Ameriky sdílet drahou techniku i

⁴ INTERNET PIONEERS, <http://www.ibiblio.org/pioneers/licklider.html>, 1.2.2012

výsledky výzkumů. Dostal k tomu povolení a vize Licklidera se začaly naplňovat.

Vytvořením sítě navzájem propojených počítačů po celém území Ameriky byl pověřen mladý počítačový vědec Larry Roberts. Při konstrukci ARPANETu Robertse zaujaly návrhy Paula Barana, který navrhoval pro firmu RAND sestavení komunikační sítě, která by byla odolnější vůči případným vojenským útokům, tedy neměla by žádnou centrální složku a byla by od začátku tvořena tak, aby fungovala i v případě zničení některých jejích částí. Ke dvěma základním modulům pro budování komunikačních sítí centralizované a decentralizované, navrhl třetí modul distribuční. Důležitý byl i Baranův nový systém přepínání paketů (packet switching). Baranova distribuční síť a paketové přepínání programů byla přijata, a Baran se stal neformálním konzultantem projektu ARPANET.

Na podzim roku 1969, propojením čtyř počítačů na univerzitách UCLA (University of California Los Angeles), SRI (Stanford Research Institute), UCSB (University of California Santa Barbara) a University of Utah, tak vznikla experimentální síť, která měla ověřit fungování systému při využití přepojování paketů. Dvacátého devátého října byly přeneseny první datové pakety přihlášením se z UCLA na počítač umístěný v SRI a nová komunikační síť ARPANET, předchůdce dnešního internetu, byla na světě. „Vlastní uzel přitom byl realizován univerzálním počítačem (konkrétně šlo o počítač Honeywell DDP516), který byl naprogramován tak, aby fungoval jako tzv. Interface Message Processor (IMP). Pro vzájemnou komunikaci používaly uzly IMP pevné okruhy s přenosovou rychlostí 50 kbps, a přenosový protokol NCP (Network Control Protocol).“⁵

ARPANET v počátku tvořený čtyřmi uzly se postupně rozrůstal o další. V roce 1971 ho již tvořilo 15 uzlů, o rok později 37 uzlů a v roce 1973 se k němu připojují také první zahraniční uzly, ve Velké Británii a v Norsku.⁶

⁵ JIŘÍ PETERA, Computerworld č. 4/95, dostupné on-line

⁶ JIŘÍ PETERA, Computerworld č.4/95, dostupné on-line

Další milníky vývoje internetu v datech:

1973 Představena nová verze komunikačních protokolů pro síť ARPANET, protokoly TCP/IP, na jejich vývoji se podílel Vinton Cerf.

1977 Praktické zkoušky nového protokolu TCP/IP umožňující připojení různých nezávislých sítí do jedné velké sítě – sítě sítí - internet. Do sítě je připojeno 111 počítačů.

1983 Všechny počítače v síti ARPANET jsou počátkem roku přepojeny na nový protokol TCP/IP. Od původního ARPANETu se také oddělují všechny části související s vojenstvím, z kterých vzniká samostatná vojenská síť Milnet (Military Network). K ARPANETu je připojeno více než 500 hostitelských počítačů. Objevují se nové a nové sítě, které přesahují hranice akademické půdy. Firmy si začínají propojovat počítače v rámci kanceláří.

1984: Zavedení DNS protokolu (doménový systém jmen).

1987: Vniká pojem Internet.

1989: Brický fyzik Tim Berner-Lee, zaměstnanec Evropské organizace pro jaderný výzkum CERN, přichází s návrhem na rozvoj informačního systému, který by vytvořil web informací.⁷

1990: Síť ARPANET je zrušena a nahrazuje jí nová síť NSFNet vytvořená v polovině osmdesátých let dvacátého století institucí NSF (National Science Foundation) za účelem propojení pěti univerzitních výpočetních středisek vybavených superrychlými počítači. Dochází k propojení do té doby čistě akademického světa internetu se světem komerčním. Berners-Lee přichází s hypertextem (HTTP – Hypertext Transfer Protocol) – systémem řazení on-line dokumentů s odkazy na další dokumenty nezávisle na tom, jak daleko jsou jednotlivé dokumenty od sebe vzdálené. Do konce roku naprogramuje prohlížeč umožňující načtení a zobrazení hypertextových dokumentů. Službu dnes známou jako World Wide Web, zkráceně Web nebo WWW.

⁷ INTERNET PEONEERS, <http://www.ibiblio.org/pioneers/roberts.html>, 2.3.2012

Hypertextové stránky byly formátovány pomocí HTML – Hyper Text Markup Language. Koncem roku se začínají rovněž objevovat první komerční poskytovatelé připojení k internetu.

1991: CERN spouští službu World Wide Web a ta se přesto, že původně měla sloužit jen pro vnitřní potřeby laboratoře, díky své jednoduchosti a intuitivnímu ovládní, rychle šíří dál a přispívá ke komercializaci internetu.

1992: K internetu se připojuje Bílý dům a oficiálně i Česká republika (*tehdy ještě ČSFR*). NSF spravující páteřní síť internetu umožňuje připojení komerčním subjektům.

1993: Marc Andreessen, student univerzity v Illinois přichází s programem Mosaic, webovým prohlížečem, který umožňoval zobrazení obrazového materiálu společně s textem. Mosaic dále zjednodušoval funkci hypertextového odkazu, k otevření dalšího dokumentu stačí uživateli jeden klik. Nový software byl navíc poskytnut volně ke stažení, čímž došlo k jeho rychlému celosvětovému rozšíření.

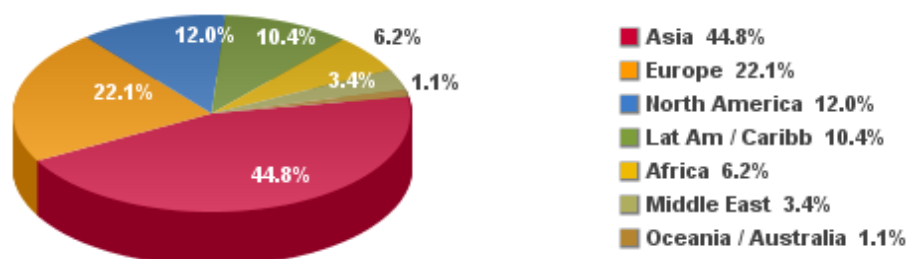
Projekt sponzorovaný Ministerstvem obrany Spojených států Amerických, který měl sloužit především ke sdílení drahé počítačové techniky prostřednictvím vzdáleného přístupu - remote login, rychle nabyl jiného účelu. Uživatelé ARPANET začali využívat ke komunikaci a k pořádání elektronických konferencí. „Využívali tedy ARPANET k tomu, aby na dálku spolupracovali na různých výzkumných projektech, aby si předávali zkušenosti a získané poznatky, aby se vzájemně informovali o aktuálním dění, a eventuálně se i podělili o některé zákulisní informace. To sice příliš neladilo správcům sítě, ale uživatelé si prosadili své. Možnosti komunikace prostřednictvím sítě je lákaly mnohem víc, než možnost "počítání na dálku"⁸. No a tento trend v podstatě vydržel až do dnešních dní.“

Internet se vyvinul v rozsáhlou komunikační a informační síť, která nám dnes umožňuje komunikovat nejen prostřednictvím textových zpráv zasílaných

⁸ JIŘÍ PETERA, Computerworld č. 4/95, dostupné on-line

e-mailem. ICQ, Skype, chaty, sociální sítě – umožňují uživateli „pavoučí sítě“ zůstat v kontaktu se světem, ať je, kde je. Počet jeho uživatelů stále roste, stejně jako počet webových stránek. „Internet se tak stal nejrychleji se rozvíjejícím médiem světa všech dob. Rozhlasu trvalo v USA 38 let, než si získal padesátimilionovou obec posluchačů, televize tohoto limitu dosáhla za třináct let, internet překročil tuto hranici již v roce 1998.“⁹

Graf 1: Podíl uživatelé internetu podle zemí světa (celkový počet internetových uživatelů 2267233742, údaj k datu 31.12.2012

Zdroj: Internet World Stats, www.internetworldstats.com/stats.htm, 2012

1. 2 Počátky internetu v České republice

Český internet 13. února 2012 oslavil dvacet let. Je to tedy dvacet let, kdy se Česká republika připojila k „pavoučí síti“ prostřednictvím evropské sítě EARN. První pokusy o připojení k rakouskému uzlu v Linci proběhly v listopadu roku 1991 ve výpočetním středisku ČVUT. Proběhly úspěšně a Česká republika se tak 13. února roku 1992 oficiálně připojuje k internetu. Téhož roku se rovněž začíná budovat celostátní páteřní síť, která má umožnit rozšíření internetu nejen po Praze, ale i do ostatních míst republiky, a propojení všech univerzitních měst. Peníze, a to konkrétně dvacet milionů korun, na projekt získala akademická obec od ministerstva školství v prosinci roku 1991.

V červnu roku 1992 budování akademické páteřní sítě začíná pod názvem FESNET (Federal Educational and Scientific NETwork). Po rozpadu federace se FESNET přejmenovává na CESNET (Czech Educational and Scientific

⁹ PAVEL VERNER, Úvod do praktické žurnalistiky, strana 37

Network) a vzniká slovenská síť SANET (Slovak Academic Network). V listopadu téhož roku jsou pevnou linku připojeny dva hlavní uzly sítě CESNET – Praha a Brno. V následujícím roce postupně další města: v únoru Liberec, Olomouc, České Budějovice, Pardubice a Plzeň, v březnu Hradec Králové, a další akademická střediska.

Koncem března roku 1993 měl CESNET své uzly celkem v jedenácti městech v celé ČR. „Jednotlivé spoje pracovaly s přenosovou rychlostí 19,2 kb/s, pouze páteřní trasa Praha–Brno začínala rovnou s rychlostí 64 kb/s. Vzhledem k velkému zájmu však přenosové rychlosti brzy začaly stoupat.“¹⁰ V současné době (rok 2012) přenosové rychlosti, dle údajů sdružení Cesnet, mohou dosahovat až 100 Gbit/s.

O připojení k CESNETu, původem akademické síti, začaly brzy projevovat zájem i komerční subjekty. CESNET se tak postupem času stává i komerčním poskytovatelem internetového připojení, kterých je dnes celá řada.

S rostoucí rychlostí a klesající ekonomickou náročností internetového připojení stoupal o internet i zájem Čechů. Zatímco v první polovině devadesátých let dvacátého století byl internet výsadou akademiků, po dvaceti letech jeho existence se z něho stává masové médium, které využívá podle statistik Internet World Stats přes sedm miliónů českých uživatelů¹¹.

S rozšiřováním internetu v komerční sféře se začaly také objevovat první komerční webové stránky nesoucí doménou CZ, která nahradila v roce 1995 v důsledku rozpadu Československa původně používanou doménu CS. Významnou roli v rozvoji českých webových stránek sehrál Ivan Lukačevič, který v roce 1996 spustil první český vyhledávací server Seznam.cz vzniklý podle vzoru vyhledavače Yahoo, a následně ho rozšiřoval o další služby – bezplatnou e-mailovou schránku, komunitní web Lidé.cz a v neposlední řadě on-line zpravodajství Novinky.cz. Zajímavá z hlediska virtuálních vztahů byla především služba Lidé.cz, která fungovala jako databáze kontaktů lidí, kteří ji

¹⁰ CESNET, <http://www.cesnet.cz/doc/historie.html>

¹¹ Dle zdroje Internet World Stats – <http://www.internetworldstats.com/europa.htm#cz>, k 31. prosinci roku 2011 počet uživatelů internetu v ČR stoupl na 7 220 732.

samovolně utvářeli svými registracemi. Služba postupem času umožňovala chatování, sdílení fotografií, videí atd. a funguje dodnes.

K datu 13. února 2012, tedy dvacátému výročí českého internetu, sdružení CZ.NIC, které spravuje českou národní doménu, zaznamenalo devět set tisíc internetovou doménu s koncovkou CZ. „800tisíc doménu jsme zaevidovali přesně 13. května loňského roku, tedy právě před osmi měsíci. I s ohledem na dlouhodobý trend je proto velice pravděpodobné, že jubilejní doménu zaevidujeme ještě letos. Měsíčně je zaregistrováno přibližně 10 tisíc domén,“ uvedl pro Novinky.cz Ondřej Filip, ředitel sdružení CZ.NIC.

Internet se stal běžnou součástí života prakticky denní potřeby. Využíváme ho v práci, při vzdělávání, k zábavě, ke sdílení informací, komunikaci, k navazování nových a udržování stávajících vztahů... Stal se z něho kyberprostor, který má svá specifika i pravidla, ale žádné hranice.

2. CYBERSPACE A JEHO SPECIFIKA

„Mutujeme do nového biologického druhu – přešli jsme z Akvária do Terária a nyní směřujeme do Kybérie. Jsme bytosti stahující se do středu kybernetického světa. Přestože kybernetika je řád, podle něhož je organizován vesmír. Hmota je jen zmrzlá informace...“

Timothy Leary, časopis Pataphysics (1990)¹²

Cyberspace – termínu anglického původu, který si do českého jazyka překládáme jako kyberprostor, dala vzniknout sci-fi literatura. Vymyslel ho a poprvé použil v roce 1982 William Gibson ve své povídce Jak vypálit Chrome (Burning Chrome). Ale až v románu Neuromancer, který Gibson napsal o dva roky později, termín cyberspace použil ve smyslu „sdílené halucinace“. Pojem ve jmenovaném románu označuje vesmír digitálních sítí a takto se také rychle vžil pro označení nových komunikačních prostředí, tedy především pro internet.¹³

Pokud bychom chtěli definovat kyberprostor, nabízí se nám celá řada definic, ale žádná s obecnou platností. Lévy ve své knize Kyberkultura definuje kyberprostor jako komunikační prostor otevřený vzájemným světovým propojením počítačů a počítačových pamětí.¹⁴ Marconi ho popisuje v knize Od Aristotela k virtuální realitě jako kvazirealitu vytvořenou telekomunikačními počítači, kde na sebe novými a zvláštními způsoby vzájemně působí lidé a počítačová data.¹⁵ Ottova encyklopedie definuje kyberprostor jako virtuální – abstraktní prostor, v němž jsou lidé propojováni elektronickými komunikačními prostředky (například počítačovou sítí) o takové kapacitě, která umožňuje přenášet dostatečně kvalitně zvuková, obrazová a další data na

¹² LEARY TIMOTHY, Chaos a kyberkultura

¹³ LÉVY, PIERRE, Kyberkultura, strana

¹⁴ LÉVY, PIERRE, Kyberkultura, strana 83

¹⁵ MARCONI, MICHAEL, Od Aristotela k virtuální realitě

jakoukoli vzdálenost, při které se pro komunikaci v kyberprostoru fyzická vzdálenost stává nepodstatnou.¹⁶

Označíme-li něco za abstraktní, označujeme označované za neskutečné, neživé, za opak konkrétního.¹⁷ Pojem virtuální, který vznikl z latinského slova virtus (síla, schopnost), pak chápeme ve významu domnělý, zdánlivý, neskutečný, myšlený, abstraktní. Za virtuální označujeme jevy a objekty neexistující hmotně, ale pouze zdánlivě, tedy jejich příznaky, důsledky lze napodobit a pozorovat.¹⁸

Z filozofického hlediska pak slovo virtuální Lévy vykresluje jako TO, co existuje jen jako síla, a ne jako skutek – virtuální TO, existuje, aniž je zde. Což pro lepší představu připodobňuje stromu, který je virtuálním obsahem semena.¹⁹ Strom existuje, i když zatím jen jako obsah semena. Zatím nevzrostl, semeno je ale onou silou umožňující, aby se tak stalo a dalo stromu reálnou podobu.

Z definice uvedené v Ottově všeobecné encyklopedii proto vyplývá, že virtuální prostor je nehmatatelný (ne skutečný), fyzicky neexistující prostor, který je myšlený. Lze ho tedy chápat jako psychologický „prostor“, do kterého můžeme vstoupit prostřednictvím počítače připojeného k internetu – k zařízení napodobujícímu chování živého systému²⁰ – kybernetického prostoru, který nemá hranice, ale má svá pravidla a specifika.

Mezi specifika kyberprostoru patří sama forma komunikace, pocit anonymity, nedůležitost vzdálenosti, času i sociálního zařazení.

¹⁶ BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie A - L, strana 219

¹⁷ AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV, strany 18 a 811

¹⁸ BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie M - Ž, strana 592

¹⁹ LÉVY PIERRE, Kyberkultura, strana 45

²⁰ AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV, strana 444

Forma komunikace – omezená percepce

Uživatelé internetu, i přesto, že je již možné pro virtuální komunikaci využít kamer a mikrofonů, upřednostňují komunikaci textovou. Komunikující se tedy dobrovolně vzdávají neverbálních projevů (mimikou, barvou hlasu, gesty, intonací atd.), které často dorozumívání dokreslují a usnadňují, a omezují se pouze na porozumění textu. Za jeden z důvodů tohoto chování lze označit potřebu zachování si anonymity - nebýt viděn, nebýt k ničemu nucen, ale moci se pobavit, vyjádřit svobodně názor.²¹

Hlavním nástrojem virtuální komunikace je tedy text. Forma komunikace psanou formou patří k časově náročnější. Potřeba zrychlit psanou komunikaci a umožnit přenesení nálady formou textu atd. dala vzniknout specifickému internetovému jazyku, který je plný zkratk, emotikonů (tzv. smajlíků, z anglického slova „smile“ – úsměv). Vznikl tak jazyk, který je dle lingvistů poznamenán po stránce syntaktické, kompoziční i stylové. Příčiny takovéto „deformace“ jazyka vidí ve snaze o časovou úsporu, zrychlení výměny informací a komunikační utilitárnost – osvojení společně sdíleného jazyka s často omezenou a nekultivovanou slovní zásobou. Komunikace probíhá často bez promyšlení a korekce. Co může být zkráceno, zkráceno je, v češtině rovněž dochází k nahrazování skupin hlásek (např. „ks“ nahrazuje „x“ – „jaxe máš“) a vynechávání diakritiky.²²

On-linová komunikace se dále dělí na synchronní a asynchronní. Synchronní komunikace probíhá v reálném čase, tedy komunikující sedí u svých počítačů a jsou on-line ve stejnou dobu a vzájemně na sebe v daném okamžiku reagují (např. Chaty, Skype, ICQ, on-linové hry MUDy). V případě asynchronní komunikace komunikující nemusí být on-line ve stejný čas. Příkladem asynchronní komunikace je např. e-mail. Ve své podstatě je ale nemožné komunikační internetové nástroje striktně dělit na synchronní a asynchronní, protože každý z nich více či méně umožňuje obojí typ

²¹ PÍRKO MARTIN, Lupa.cz, dostupné online

²² DIVÍNOVÁ RADANA, Cybersex, strana 24

komunikace. Záleží pouze na uživateli, který typ zvolí. Uživatel si navíc může u některých komunikačních programů (např. ICQ, skype) také vybrat, zda bude komunikovat formou textu, zvuku či obrazu.

Pocit anonymity

Internet dává uživatelům pocit anonymity, která do značné míry ovlivňuje jejich chování i myšlení. V kyberprostoru není komunikátor ani komunikant omezován fyzickým vzhledem, sociálním zařazením, pohlavím, barvou pleti ani jménem. Může být kýmkoli a vyjadřovat se jakkoli bez ohledu na následky. Z těchto důvodů bývají projevy na internetu odvážnější, otevřenější, věcnější, značně kritické, někdy až útočné a vulgární. Agresivní chování ve formě slovního napadání tzv. flameng, je na internetu dle výzkumů až čtyřikrát častější než v reálném životě.²³

Podle Johna Sulera uživatele internetu ani tolik neláká ukrývat se pod rouškou anonymity, ale naopak z ní pomalu vystupovat. Baví je to, že mohou odhalování své identity sami řídit.²⁴

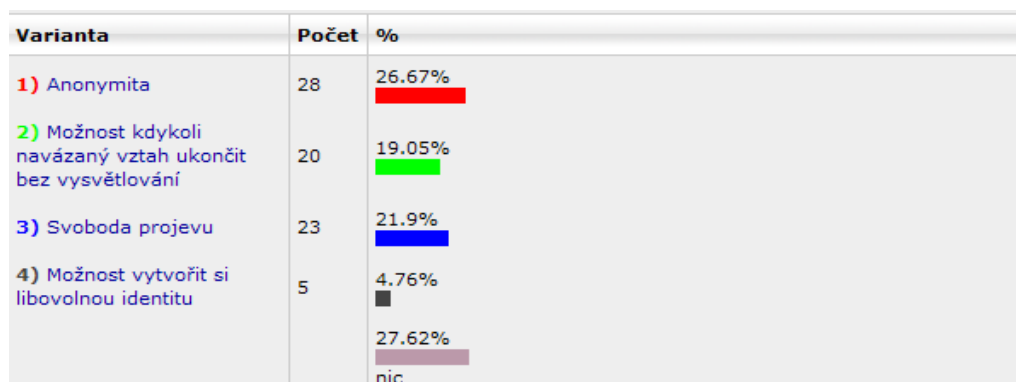
V dotazníkovém šetření provedeném v lednu roku 2012 Zuzanou Zimovou prostřednictvím on-line strukturovaného dotazníku na téma Virtuální vztahy označilo ze sto tří dotázaných respondentů anonymitu za přednost virtuálních vztahů 28 respondentů (26,67 %), z toho bylo žen 21 (72,41 %) a 8 mužů (27,59 %). Nejvíce oceňovali anonymitu uživatelé ve věku 30 – 35 let, uvedlo ji 18 respondentů (62,07 %) v této věkové skupině, a největší počet 8 (25,59 %) v rodinném stavu vdaná/ženatý.²⁵

²³ DAVOD ŠMAHEL, Psychologie a internet – děti dospělými, dospělí dětmi, strana: 13

²⁴ PÍRKO MARTIN, Lupa.cz, dostupné online

²⁵ ZIMOVÁ, ZUZANA, Dotazníkový průzkum na téma Virtuální vztahy, leden 2012, dostupné on-line, otázky pokládány respondentům v Příloze C

Graf 2: Odpovědi všech respondentů na otázku Co vám vyhovuje na virtuálních vztazích:

Sociální rovnoprávnost neboli rovnost statusu

Virtuální prostor má vlastní hierarchii, tzv. internetovou demokracii (Net Democracy). Na internetu jsou si všichni lidé rovni. Sociální statut reálného života se zde stává nepodstatným. Barva kůže, rasa, pohlaví, vzdělání, náboženské vyznání, majetek, profese... to ve virtuálním prostoru nehraje roli. Co hraje roli je schopnost komunikace, vytrvalost, kvalita myšlenek či technická vybavenost jednotlivce.

Prostorová a časová flexibilita

Další odlišností kyberprostoru oproti realitě je nepodstatnost vzdálenosti a času.

Internet umožňuje uživatelům překračovat hranice států i jejich geografické polohy libovolně a kdykoli, čímž se jim oproti realitě nabízí neomezeně příležitosti k navázání mnoha nových vztahů, k potkávání stovek až tisíců lidí se stejnými zájmy. Naproti tomu vše, co je v kyberprostoru „vyřčeno“, je zde také uchováno a vždy se dá dohledat.

Časová flexibilita neboli prodlužování a zkracování času pak internetovým uživatelům poskytuje komfortní prostor k promyšlení odpovědi. Zatímco v reálné komunikaci se minutové odmlčení může zdát nekonečně

dlouhé a trapné, v internetové nehraje roli – odpověď není očekávána okamžitě, počítá se zde s prodlevou. Ale naopak to, co by ve skutečném světě trvalo týdny, ve vztahu navázaném tzv. on-line může být záležitostí dní i hodin, zde dochází naopak k časovému zkracování. Takže, i přesto, že je čas v kyberprostoru zrychlený, dává komunikujícím více prostoru pro reflexi než realita.

Výše popsaná specifika internetového prostředí, které je označováno za prostředí bez zábran, nahrávají ke svobodnějšímu projevu, větší otevřenosti, uvolněnosti. Ve virtuálním světě mají lidé méně zábran, méně jim záleží na mínění druhých, odpadá zde strach ze sociálních situací, fyzického vzhledu a odhalení své vlastní osobnosti, což přispívá k rychlému a jednoduššímu navazování vztahů, které usnadňuje řada komunikačních kanálů, mezi něž patří například e-mail, ICQ, Skype, sociální sítě, Chaty i on-line seznamky.

3. VZTAHY – REÁLNÉ versus VIRTUÁLNÍ

„Chci novou drogu. Nějakou, po které nebudu nervózní, nebudu v rozpacích, co se životem... Nějakou, po které se budu cítit, jako když jsem s tebou.“
Huey Lewis and the News²⁶

3. 1 Mezilidské vztahy reálné

V realitě je pro utvoření vztahu zásadní fyzická blízkost. Ta nám umožňuje protistranu dobře poznat. Mezilidský vztah neboli interpersonální vztah je pak definován jako osobní vztah (spojení) jednoho člověka k druhému, případně i k více lidem.²⁷ Není to však jen spojení dvou či více rozdílných bytostí, ale také splynutí myšlenkových a názorových světů, kdy různí lidé vytvářejí společné hodnoty, snaží se dosáhnout stejných cílů. Jejich naděje, sny a očekávání se spojují ke společnému horizontu.²⁸ Podle německého sociologa Maxe Webera se mezilidské vztahy (sociální vztahy) vytváří, jestliže nějakou osobu bereme v úvahu, tedy při jednání orientovaném směrem k druhému.²⁹

Vztahy mezi lidmi se utvářejí v celoživotním procesu socializace jedince, při kterém dochází k jeho začleňování do sociálních skupin (*množiny jedinců od dvou - pár neboli dyáda, nebo malé skupiny pro níž je typická face to face interakce až po velké celky - anonymní instituce jako např. velký podnik; u níž jsou vztahy mezi jedinci pravidelné a dlouhodobé*) osvojováním si skupinových norem, hodnot a tak podobně.³⁰ Podle Havlíka jde o sociální chování, neboť takové chování je vždy ve styku s druhými lidmi, v jehož důsledku mezi lidmi vzniká psychická vazba, začínají se vnímat, posuzovat, odhadovat, a to obvykle z hlediska vlastních zájmů. „Svým jednáním na sebe dále působí, interagují, a upřesňují přitom reflexi druhého i sebe sama ve vzájemném poměru, a to krátkodobě, nebo dlouhodobě. Při trvalejším působení vstupují spolu do určitých vztahů.“³¹ Ty lze dělit podle způsobu vzniku na přirozené/pracovní

²⁶ LEARY TIMOTHY, Chaos a kyberkultura, strana 205

²⁷ KOHOUTEK RUDOLF, ABZ.CZ: slovník cizích slov, dostupné on-line

²⁸ PELTOVÁ VAN NANCY, Umění komunikace, strana 27

²⁹ BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie M - Ž, strana 407

³⁰ BULISOVÁ JIŘINA, Ottova všeobecná encyklopedie M - Ž, strany 406 a 407

³¹ HAVLÍK RADOMÍR, Úvod do sociologie, strana 44

nebo formální/neformální, podle záměru vytvoření na nutné/nahodilé, podle typu vztahové skupiny (*partnerské, rodičovské, přátelské, pracovní, terapeutické atd.*) a podle délky jejich trvání na dlouhodobé/krátkodobé.

3. 2 Mezilidské vztahy virtuální

„(Není) virtuálního společenství bez vzájemného propojení, není kolektivní inteligence ve velkém měřítku bez virtualizace a odpoutání společenství od konkrétního místa v kyberprostoru. Vzájemné propojení podmiňuje virtuální společenství, jež je zárodkem kolektivní inteligence“³².

Podobně jako v reálném životě rozlišujeme různé druhy mezilidských vztahů, rozlišujeme je i ve světě virtuálním. I zde mohou vznikat vztahy formální/neformální, nutné/nahodilé, přátelské i intimní. Rozdílné je ale to, jakým způsobem vznikají. Jakým způsobem lidé v kyberprostoru tedy navazují přátelství a jak se zde mohou zamilovat? Fyzická blízkost zde nehraje roli.

Virtuální vztah, pro který existuje řada dalších označení jako například on-line vztah, kybervztah, internetový vztah a další, je druh mezilidského vztahu, který je navázán v (ne)reálném prostředí. Jedná se o spojení dvou či více osob (*spojení více osob prostřednictvím internetu je označováno jako virtuální komunita*) prostřednictvím počítače připojeného k síti a komunikačních programů, chatových a seznamovacích serverů či on-linových her. Nedochozí zde tedy k fyzickému kontaktu komunikujících, ale pouze k výměně elektronických dat. Zatímco při navazování vztahů v realitě je fyzická blízkost důležitá a zásadní, ve virtualitě je to frekvence komunikace – tedy jak často si protistrany povídají - komunikují.

Po navázání prvotního kontaktu je virtuální vztah dále rozvíjen a udržován převážně textovou komunikací (*tento fenomén byl popsán v kapitole vymezující pojem kyberprostor a jeho specifika*), která komunikujícím zaručuje dostatečnou anonymitu, zároveň podněcuje fantazii a poznávání vlastního „já“. Pokud člověk protistranu nevidí – neví, jak vypadá, jak se neverbálně projevuje, vytvoří si o ní své vlastní představy, vizualizuje si ji na základě

³² LÉVY PIERRE, Kyberkultura, strana 119

vlastního stavu myslí, očekávání, tužeb, pocitů, přání, úzkostí či strachu – tzv. projikuje. Jedná se o psychoanalytický koncept přenosu, přičemž projekce je běžná praxe při psychoanalýze probíhající ve vztahu pacient terapeut. Mechanismus projekce dále popisuje Šmahel jako obranný mechanismus, při kterém pacient na terapeuta nevědomě přenáší (projikuje), obsahy své vlastní myslí (přání, motivy, pocity), vztahující se k jeho osobě – např. svou agresivitu, kterou si nechce přiznat a tak z ní obviňuje terapeuta.³³ A tento přenos funguje i v pozitivním slova smyslu.

Virtuální prostředí a zvláště pak komunikace založená pouze na textu vyvolává u účastníků, jak již bylo uvedeno výše, tendence projekce, a to velmi silné. Ty následně ovlivňují, jakým způsobem člověk v kyberprostoru vnímá informace, jak je přijímá a selektuje.³⁴ Virtuální vztah je tedy utvářen podvědomím každého z komunikujících mnohonásobně více než v reálných vztazích.

Jak uvádí Timothy, mozek je u uživatelů počítačů základním orgánem rozkoše a vědomí, souborem stovky miliard mikropočítačů čekajících na své zapojení, aktivaci, stimulaci a naprogramování, jenž netrpělivě čeká na myšlenkový software, který s respektem využije jeho neuvěřitelný potenciál a umožní elektronické internetové spojení s jinými mozky.³⁵ Virtuální vztah je propojením mozků.

Podtrženo, sečteno - ve virtuálním vztahu poznáváme nikoli „já“ protistrany, ale spíše své vlastní „já“. V případě osobního setkání v reálném světě z tohoto důvodu dochází často ke zklamání, které může vést i k ukončení virtuálního vztahu. To potvrzují i některé odpovědi respondentů, kteří odpovídali na otázku strukturovaného rozhovoru, která zněla: **V případě osobního setkání následovalo pro tebe/vás spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný i s tím reálným?**³⁶

³³ ŠMAHEL DAVID, Psychologie a internet, strana 20

³⁴ ŠMAHEL DAVID, Psychologie a internet, strana 21

³⁵ TIMOTHY LEARY, Chaos a kyberkultura, strana 98

³⁶ ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

„Jak kdy ☺. Když jsme si nevyměnili fotky, tak to byla sázka do loterie a buď tam byly vzájemné sympatie a viděli jsme se i podruhé nebo ne a viděli jsme se jednou a naposled.“ (Viktor, 30 let)

„Spíše zklamání a ti, co nezklamali hned, zklamali později ☺“ (Jana, 46 let)

„Nevěřím tomu, že člověk na druhé straně je skutečný (fotka atd.) a že udáván veškeré údaje o sobě pravdivě“ (David, 35 let)

„Téměř vždy zklamání a pocit, že jsem se to „opět neodhadla.“ Představy se pouze jednou sešly s realitou. Vztah však neměl dlouhého trvání.“ (Regina, 32, let)

„Řekla bych, že z 90 % jsem nebyla vyloženě zklamaná.“ (Lucie, 33 let)

„Virtuální vztahy jsem se snažila udržovat čistě virtuálními, neměla jsem potřebu je přenášet do reality, ale pokud se někomu podařilo mě k osobní schůzce přemluvit, ve své podstatě to dopadlo podle mého očekávání. S člověkem, se kterým jsme si rozuměla na síti, pak jsem si s ním rozuměla i v reálu. Pokud byl virtuální vztah neutrální, nebo dokonce divný, pak i osobní setkání bylo takové, v takových případech následovalo z mé strany nezájem dále komunikovat buď jen virtuálně.“ (Zuzana, 33 let)

3. 3 Hloubka a význam virtuálních vztahů

Virtuální vztahy oproti těm reálným vznikají a formují se, ale i zanikají podstatně rychleji. Je to způsobeno jiným vnímáním času (*viz. kapitola Cyberspace a jeho specifika*). To co by v reálném životě trvalo měsíce, je ve virtuálním světě zkráceno na týdny, dny. Ve virtuálním vztahu se mají lidé tendenci, v důsledku anonymity, protistraně rychleji svěřovat, otvírat se, odhalovat jí myšlenky a pocity, které by v komunikaci tzv. F2F (face to face/tváří v tvář) zůstaly nevyřčeny. Takovéto chování přispívá k rychlejšímu rozvoji intimity a prohlubování virtuálního vztahu. Přestože v kyberprostoru

dochází ke sdílení velmi intimních informací, jsou virtuální vztahy oproti reálným považovány za povrchní a pomíjivé.

Na téma rozdíly v hloubce, frekvenci, dopadu na psychiku a zažívání silných afektů v on-line a reálných vztazích byla provedena řada výzkumů se značně rozdílnými výsledky. Například z Krautových výzkumů, které ve své knize *Cybersex* zmiňuje Divínová, vyplývá, že reálné vztahy patří ke vztahům se silnými vazbami zatímco kybervztahy patří ke vztahům se slabými vazbami. Respondenti zmiňovaného výzkumu navázali internetové přátelství pouze ve výjimečných případech. Ke stejným závěrům navíc s tím, že seznamování na internetu vede k rozšiřování již existujících sociálních vazeb, rovněž dospěli Katz a Aspden a to na základě svých zjištění, podle kterých 14 % Američanů používajících internet dva a více let má pouze internetové přátele, 22 % se s někým prostřednictvím sítě spřátelilo a 60 % z těch seznámených on-line se jednou či vícekrát setkalo osobně.³⁷

Podle jiného závěru, který uvádí Vybíral, potřeba navazování internetových přátelství vzrůstá v závislosti na délce užívání internetu a s technologickou zdatností uživatele. Dlouhodobí internetoví uživatelé uvádějí více virtuálních přátelství.³⁸

Divínová dále uvádí poznatky Haythornthwaita a kolektivu z roku 1998, kteří pro stanovení pevnosti vazby virtuálního vztahu měřili následující proměnné: frekvenci kontaktů, přirozenost interpersonální práce a přátelských vazeb, počet a různorodost vyměněných informací a počet a škálu médií použitých k těmto výměnám. Závěrem bylo zjištění, že uživatelé s pevnějšími on-line vazbami komunikovali častěji, s větším rozličných informací, s větší frekvencí ke každému tématu a prostřednictvím více typů komunikačních nástrojů. Autoři dále zdůraznili, že pevnost vazby ve vztahu se liší podle mnoha faktorů, například druhu vazby (pracovní, zájmová, dobrovolná), pohlaví a věkové skupině (žena/muž, teenager/ dospělí) a v neposlední řadě i

³⁷ RADANA DIVÍNOVÁ, *Cybersex*, strana 60 a 61

³⁸ ZDENĚK VYBÍRAL, *Mění se lidská psychika v éře internetu?*, strana 17

na druhu používaného média. Podle nich lze ve virtuálním prostoru najít vztahy pevné, průměrné, slabé, pozitivní i stresující, stejně jako ve světě reálném.³⁹

Empirické studie Chenga, Chana a Tonga z roku 2006 pak dokládají vývoj intimity i u čistě internetových vztahů. U déletrvajících on-line přátelství v dyádě muž-žena, žena-muž a žena-žena byla intimita ve vztahu hodnocena jako vyšší, než v raném stádiu. U diády muž-muž však byla intimita vztahů, jež trvaly déle než 2 roky, výrazně nižší, než u vztahů do jednoho roku.⁴⁰

Hloubku i význam virtuálních vztahů lze jen těžko stanovit, každý uživatel ji vnímá rozdílně, individuálně, což potvrzují i odpovědi na otázku, zda by jim u jejich reálného partnera vadilo, když by udržoval virtuální vztahy. Zda by to považovali za nevěru.

„Já bych to jako vztah nenazýval. Myslím, že vztah může být pouze jeden a to ten reálný. Nic mezitím. Pokud se ti dva nevidí naživo, tak vůbec nemůže být řeč o nějakém vztahu ani virtuálním, tím spíše nevěře. Pokud někdo s někým intenzivně komunikuje, tak jsou to spíš nějaká virtuální kamarádství, zábava, odreagování.“ (Viktor, 30 let)

„Nejspíš vadilo, ale pokud by se jednalo pouze čistě o komunikaci bez postranních úmyslů, potom nevidím problém. A zda je možné virtuální vztah pokládat za nevěru? Ano i ne. Záleží na osobním přístupu každého z nás. Protože i zdánlivě neškodný internetový flirt může zítra vyústit v nevěru...“ (Regina, 32 let)

„Pokud by udržováním virtuálních vztahů netrávil většinu svého času a bylo by to jen o komunikaci přes net, tak bych tomu nevěnovala pozornost. Virtuální vztah bych asi za nevěru nepokládala, přece jen to jsou fantazie a představy, a ty máme každý i bez internetu. Obávala bych se ale možnosti, že virtuální vztah, ať už jakéhokoli charakteru, přeroste do reality.“ (Zuzana, 33 let)

³⁹ DIVÍNOVÁ, RADANA, Cybersex, strana 61

⁴⁰ KONEČNÝ, ŠTĚPÁN: Disertační práce - Fenomén lhaní v prostředí internetu, dostupné on-line

„Pokud je ten vztah jen virtuální, tzn., chci se vypovídat nebo popovídat si, tak mi to nevadí... takové věci nelze ohlídat... spíš bych to řešil formou, že se zeptám, o co jde, zda je to kamarád, je to vážnější atd... Pokud je to psaní si bez sexuálního podtextu, tak to za nevěru nepovažuji.... pokud to dojde do posílání si intimních fotek... tak to zamrzí.... a počátkem nevěry se to dá nazvat.“ (David, 35 let)

3. 4 Kybersex: Mozek jako zdroj rozkoše

Sex je velkým tématem i na internetu. Už samotné slovo se řadí k nejhledanějším klíčovým slovům. Pornografie ovládá i internet a i zde představuje výnosný obchod. Popsat důkladně toto téma by vydalo na samostatnou práci, nicméně do kategorie virtuálních vztahů patří a tak se ho alespoň stručně dotkneme.

Jak již bylo popsáno výše, virtuální vztahy jsou především o komunikaci, o její četnosti, frekvenci a představách. Větší intimitě zde nahrává pocit intimity, pocit bezpečí a možnost svobodně vyjádřit své pocity a představy bez strachu z důsledků. Na internetu zkrátka vše, co se vztahů týká, jednodušší a sex nevyjímaje. To co je v reálném sexuálním životě složité nebo dokonce nemožné, na internetu možné je. A proč lidé vyhledávají sexuální uspokojení formou Kybersexu, co je k tomu motivuje? Divínová na základě svého průzkumu, který provedla v roce 2004, specifikovala několik motivací, ať již uživatelem uvědomělých či neuvědomělých. Jak popisuje stav motivačního napětí je vytvářen neuspokojenou potřebou a mezi tyto potřeby řadí:⁴¹

- Touhu po sexuálním uspokojení, například absence sexu v reálném životě, nenaplněné sexuální potřeby.
- Touhu po poznání – potřeba poznávat nepoznané
- Touhu být sám sebou – možnost „hovořit“ zcela bez zábran a dát volný průchod i té nejtajnější představě.

⁴¹ DIVÍNOVÁ, RADANA, Cybersex, strany 110 - 121

- Touhu odreagovat se – virtuální sex je provozován jako forma zábavy, odreagování se, uvolnění.
- Snaha získat partnera pro reálný sex – virtuální prostředí nahrává ke snadnějšímu navázání vztahů a to i u jedinců, kteří jsou v reálném životě nesmělí a introvertní.
- Touha být žádaná/ý – tato potřeba může vzniknout, pokud jedinci v reálném životě chybí sociální vazby dávající mu pocit, že je druhými žádan a je pro ně důležitý.
- Vzrušení z anonymity – jedinec se účastní virtuálního sexu, aniž by musel odhalit svou identitu. Tuto motivaci ke kybersexuálním aktivitám je Cooperem řazena dokonce ke třem primárním faktorům usnadňující virtuální sex.
- Vzrušení z interaktivity – kybersex představuje jakousi nadstavbu autoerotiky, přestože účastník kybersexu své sexuální potřeby fyzicky uspokojí sám, sám není.

Z uvedeného lze kybersex vnímat jako nadstavbu a doplnění reálného sexu. Nejde zde o splnutí těl, ale o splnutí myslí – představ. Timothy kybersex vnímá jako rozkoš mozků, která zintenzivňuje prožitky a vylepšuje rozkoš prožívanou díky měkkým tkáním. Mozek vnímá jako konečný orgán rozkoše a počítač jako orgán neurosexuálního styku: „Když se dva lidé kontaktují pomocí počítačů jejich >>nahé<< mozky se propojí v monitorech. Přímou. Všechny ty komplikované náležitosti tělesného styku – podvazky, ložnice, zipy, podprsenky, ochrana, části těla – jdou stranou. Váš elektronický jazyk může vklouznout po tajných linkách do hebkých růžových receptorů bez jakýchkoli nemotorných překážek stojících v cestě.“⁴²

⁴² TIMOTHY, LEARY, Chaos a kyberkultura, strana 235

4. KOMUNIKAČNÍ NÁSTROJE

Jak už bylo výše popsáno, ve virtuálním vztahu je nejdůležitější komunikace, především její četnost, a tu na internetu usnadňuje řada programů a seznamovacích i komunitních webů. Pro usnadnění virtuální komunikace byla vyvinuta celá řada komunikačních internetových služeb, nejprve e-mail, který následovaly ICQ, Skype atd. tak zvané Instant messaging (zkratka IM) umožňující uživatelům sledovat, kteří jejich přátelé jsou právě v síti on-line, a posílat zprávy, chatovat, přeposílat si mezi sebou soubory, vyhledávat nové lidi – seznamovat se a i jinak komunikovat. V neposlední řadě je nutné ještě mezi komunikační internetové služby zařadit seznamovací servery a sociální sítě.

Každá z výše jmenovaných internetových služeb umožňuje komunikaci v reálném čase, seznamovat se, sdílet soubory, osobní údaje, navazovat virtuální vztahy, každá však trochu jiným způsobem a i samotní uživatelé se jednotlivé komunikační nástroje naučili používat za různými účely.

Jak a přes co komunikujeme? Podle toho jaký druh virtuálního vztahu máme/hledáme, zda formální/neformální, nutné/nahodilé, přátelské či intimní, si vybereme vhodný komunikační nástroj. I věk nám předurčuje, jaký komunikační nástroj budeme používat nejčastěji. Ve strukturovaném rozhovoru na, který byl učiněn Zuzanou Zimovou mezi věkovou skupinou uživatelů 29 – 46 let, respondenti odpovídali na otázku: **Kdy si/jste prostřednictvím začal/a komunikovat a jaké nástroje k tomu používáš/používáte (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co ti/vám na této formě vyhovuje?**⁴³, následovně:

„Z těchto uvedených používám pouze e-mail. Proč? Protože je to pro mne jediná přijatelná forma komunikace, co se internetu týče.“ (Lucie, 33 let)

„1995 – email v rámci univerzitního studia. 1997 – email soukromý i pracovní, dále používám denně Skype, Gtalk, Lync, Facebook, Twitter, LinkedIn, Google+, ICQ jsem používal ale už ne.“ (David, 35 let)

⁴³ Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz příloha III.

„Mail, skype, minimálně facebook. V podstatě mi vůbec nevyhovuje, vyřizuju tak jenom to, co nezbytně musím vzhledem ke svojí práci a to, co se nedá jinak, například komunikaci s přáteli v Austrálii nebo Kanadě.“ (Jana, 46 let)

4. 1 Elektronická pošta (e-mail) – jde mi především o práci

Historie elektronické pošty, pro kterou se vžila zkratka e-mail, začala v sedmdesátých letech dvacátého století. Jak uvádí Čestmír Suchý, byl světově první e-mail mezi dvěma počítači poslán v roce 1971, a to pomocí programu SNDMSG, který poslal jednoduchou elektronickou zprávu nedalekému počítači přes ARPANET. Autorem zmiňovaného programu byl Ray Tomlinson, který rovněž poprvé použil v e-mailu znak „@“ neboli zavináč, znak do té doby příliš nepoužívaný, aby od sebe oddělil dva údaje – uživatelské jméno příjemce a jeho adresu. První e-mailová adresa měla podobu „tomlinson@bbn-tenexa.“⁴⁴ Jak zněla první elektronická zpráva, si její autor nepamatuje, ale k tomuto tématu uvedl: „Bylo to něco jako QWERTYIOP nebo jakákoli jiná testovací zpráva. Určitě to bylo celé velkými písmeny. A určitě to bylo něco naprosto nedůležitého a nepříznakového a tedy nezapamatovatelného.“⁴⁵

V současné době patří e-mail ke komunikačnímu nástroji každodenní potřeby. Stále je, i po čtyřiceti letech své existence, hlavním komunikačním internetovým kanálem, jehož prostřednictvím je celosvětově odesláno každý den na dvě stě miliard e-mailových zpráv. Nevyžádaná pošta (tzv. spamy) sice tvoří větší část z odeslaných e-mailů, ale i pouhých patnáct procent takto odeslané pošty znamená podstatnou část mezilidské komunikace.⁴⁶

E-mail je komunikační nástroj, který si uživatelé oblíbili pro jeho jednoduchost, univerzálnost a také proto, že se jedná o bezplatnou službu. Prostřednictvím elektronické pošty je možné odesílat nejen textové zprávy

⁴⁴ SUCHÝ ČESTMÍR, Vseohw.net, dostupné on-line

⁴⁵ HERMAN MIK, Citarny.cz, dostupné on-line

⁴⁶ KASÍK PAVEL, Technet.Idnes.cz, dostupné online

mezi dvěma uživateli, ale i hromadnou poštu a přílohou soubory. Tak jako na svém počátku i nyní je používán převážně pro pracovní komunikaci, což má své důvody. Pokud chci někomu napsat e-mail, musím znát e-mailovou adresu příjemce/ů. Dalším důvodem je prodleva odpovědi. Přestože e-mail umožňuje i synchronní komunikaci, spadá spíše do asynchronní komunikace (uživatelé na příchozí zprávy nereagují obratem, ale podle potřeby). E-mail rovněž nemá funkci, která by odesílatele informovala, zda je příjemce zprávy aktuálně on-line, či off-line, čímž dochází ke zmiňovaným prodlevám odpovědi. Komunikace přes mail je z toho důvodu pomalejší. K navázání nového, nahodilého virtuálního vztahu a pro rychlý „pokec“ po síti se tedy e-mail moc nehodí.

4. 2 Komunikace IM – chci „pokecat“ a být ve spojení teď

S příchodem komunikátorů IM se tedy uživatelé rychle naučili pro vyhledávání nových virtuálních známých a navázání neformálních a přátelských i intimních vztahů využívat programy jako jsou ICQ a Skype. Komunikace v reálném čase, možnost vyhledat si nového známého podle lokality, pohlaví a jiných kritérií, přehled o tom, kdo je právě on-line a další funkce, těmto komunikačním nástrojům zajistily rychlý nárůst uživatelů. V Evropě a hlavně v České republice patřilo na začátku k nejužívanějším ICQ, které v současné době zažívá odliv uživatelů. Skype měl na začátku pomalejší start (alespoň v ČR), ale nyní – potom, co se stal součástí společnosti Microsoft, zaznamenal nárůst uživatelů, a to až o 47 %, což je 80 milionů nových uživatelů.⁴⁷

Komunikační program ICQ umožňující komunikaci v reálném čase, vyvinula a vydala v roce 1996 izraelská firma Mirabillis. První verze programu umožňovala pouze textovou komunikaci v reálném čase. Později pak byly doplňovány další funkce – telefonování, videotelefony atd. Název programu je vlastně fonetickou zkratkou anglických slov I Seek You (v českém doslovném překladu tedy Já hledám tě). ICQ bylo mezi uživateli internetu rychle přijato,

⁴⁷ PELÁN TOM, Tony Bates: „Počet uživatelů Skype narostl o 47%“, dostupné on-line

opravdu velké oblibě se pak těšilo u nás v ČR, kde si dlouho drželo prvenství. Ještě v roce 2010 tento program používalo pro komunikaci a seznamování, dle údajů CNET, 40 až 50 milionů uživatelů na celém světě. Podle posledních dostupných údajů tento program v ČR používá zhruba čtyři sta tisíc aktivních uživatelů. S příchodem komunikačního programu Skype bylo ICQ pomalu uživateli opouštěno.

„S internetem jsem začala pracovat v roce 1998. Tehdy toho na českém internetu moc nebylo. První komunikační nástroj, který jsem tedy poznala a aktivně ho využívala, a to především pro pracovní komunikaci, byl e-mail. Brzy na to jsem ale objevila kouzlo komunikace v reálném čase právě prostřednictvím ICQ. Což mohlo být tak v roce 1999. To mě bavilo. Stačilo si jen zdarma stáhnout program a najednou se přede mnou otevřel nový svět. Tehdy byla na internetu převaha mužských uživatelů a tak nouze o žádosti o navázání „přátelství“ rozhodně nebyla ☺. Nebyla výjimka, že jsem komunikovala se třemi uživateli najednou, ale jen s některými mi vydržela na delší období. V jednom případě vydržela tři roky, kdy pak přerostla v reálné přátelství. Dnes už ICQ nepoužívám, přešla jsem na Skype, ale ten už spíše než pro soukromou komunikaci používám pro komunikaci pracovní. Možná to souvisí i s mým věkem, kdo ví?“ (Zuzana 33 let)⁴⁸

Největší odliv však tento komunikátor zaznamenal ale až s příchodem sociální sítě Facebook.⁴⁹

Skype, který byl vyvinut Niklasem Zennströmem a Janusem Friisem v Lucembursku, vstoupil do internetového světa v roce 2003 v plné „zbroji“. Oproti ICQ nezačínal jen s textovou komunikací v reálném čase, ale už rovnou poskytoval VoIP služby (volání po internetu, volání na telefon, videotelefon), k nimž byla a je textová komunikace pouhým doplňkem. Trvalo mu však zhruba

⁴⁸ ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

⁴⁹ MACICH JIŘÍ ml., Cnews.cz, dostupné on-line

dalších sedm let, než svého předchůdce v počtu aktivních českých uživatelů pokořil.⁵⁰

Komunikačních nástrojů typu IM je samozřejmě mnohem víc, než bylo výše popsáno, například IRC, Massanger, Yahoo masanger a další. Všechny jmenované komunikátory však nabízejí stejné služby. Využívají ke komunikaci vlastní uzavřený protokol, mají tedy i vlastní klientský software pro osobní počítače, který je dostupný ke stažení zdarma. Neoficiálně sice komunikaci přes ICQ, Skype a Messenger podporuje celá řada tzv. univerzálních komunikačních klientů, ovšem jen co se textové komunikace týče a samozřejmě bez jakékoliv záruky funkčnosti. U Skypu lze najít výjimku v podobě komunikátoru Trillian, který službu oficiálně podporuje. Stejně ale neobsahuje veškerou funkcionalitu co oficiální klient. Mezi základní funkce všech jmenovaných IM komunikátorů patří: Základní textová komunikace a SMS zprávy, volání a videohovory mezi počítači, volání na běžná telefonní čísla, chat, posílání souborů.⁵¹ Rozdíl mezi jednotlivými programy je u jmenovaných funkcí v grafickém podání a také v ceně. Zdarma je umožněna textová komunikace v reálném čase a telefonování mezi počítači u všech, u ICQ je možné poslat zdarma i SMS, ale jen s omezeným počtem znaků, ale volání na mobil je již zpoplatněno a to u všech jmenovaných. Skype navíc jako jediný umožňuje volání i na pevnou linku.

Prostřednictvím těchto komunikačních nástrojů je možné vyhledat si nové kontakty a oslovit je – navázat novou komunikaci, přátelství, vztah, který může přejít až k intimnostem. Oproti e-mailu se pro navázání neformálních a osobních virtuálních vztahů hodí mnohem víc.

4. 3 Sociální sítě – hledám své známé, patřím k vám

Sociální sítě zažily boom až s příchodem Facebooku, což bylo v nedávné minulosti cca v roce 2006 a u nás až o dva roky později. Přestože jich existovala už před ním celá řada a to i na českém internetu (spoluzaci.cz,

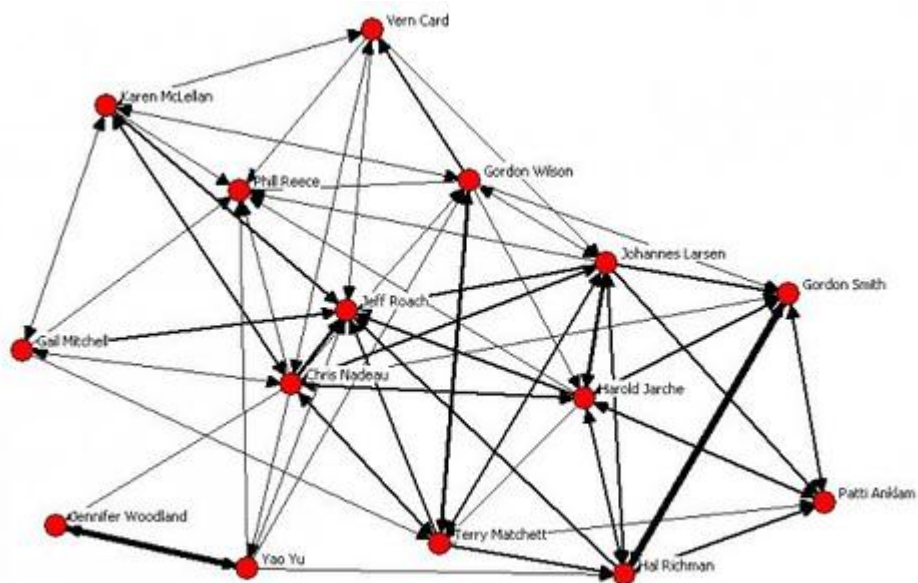
⁵⁰ ABOUT SKYPE, Skype.com, dostupné on-line

⁵¹ MACICH JIŘÍ ml., Cnews.cz, dostupné on-line

lide.cz, libimseti.cz a další), až Facebook - projekt harvardských studentů na sebe nečekaně strhnul celosvětově masivní pozornost. Samotný pojem „sociální síť“ je však mnohem starší a vznikl ještě před tím než samotný internet. Použil ho v roce 1954 sociolog Jamesom Barnsom k označení sociálních struktur – tedy navzájem propojených skupin lidí prostřednictvím jejich zálib, rodinné, náboženské, sexuální či rasové příslušnosti či jen společných zážitků, prožitků. K označení skupiny lidí, kteří na sebe navzájem působí, navzájem se ovlivňují a tím obohacují celou skupinu.⁵²

Ze sociologického hlediska pojem „sociální síť“ definuje určité okolí člověka, ve kterém je jedinec centrem sociální sítě, jeho známí jsou větve této sítě, a vztahy mezi lidmi jsou vztahy i v sociální síti. Vztahy mezi jedinci v sociální síti pak mohou být jednosměrné, obousměrné, síť kolegů, spolužáků, přátel atd.⁵³

Obr. 1: Grafické znázornění pojmu sociální síť

Zdroj: PLATKO, ONDŘEJ, Sociální síť 1. díl, Owebu.cz, 1.5.2012

⁵² VELKÝ SOCIOLOGICKÝ SLOVNÍK II: P-Ž. strana 749

⁵³ HISTORIE SOCIÁLNÍCH SÍTÍ, Socialnisite.cz, dostupné on-line

Dnes tento původem sociologický pojem spojujeme především s internetovým prostředím. Koncept webových sociálních sítí, jak je známe v současnosti, ale vlastně funguje na stejném principu vzájemného propojení jednotlivců na základě společného zájmu s druhými tak, jak bylo definováno v sociologickém pojetí. Prvopočátky virtuální sociálně sítě lze spojit s první elektronicky odeslanou zprávou, následující komunikací v reálném čase a prvními webovými stránkami, které umožnily sdružování lidí podle určitého zájmu či příslušnosti. Tyto webové stránky se rozvinuly do internetové služby se základním účelem sdružovat uživatele, umožňovat jim jednoduchou formu komunikace s ostatními a sdílet s nimi informace, přičemž sdílené informace mají rozličný charakter, mohou to být textové zprávy, vlastní obrázky, fotografie, videa, povídky, básně, nápady a další.⁵⁴

Kdo byl autorem první internetové sociální sítě a jakou měla adresu, se s určitostí neví, ale za průkopníka v této oblasti je pokládán Randy Conrad, který v roce 1995 uvedl v život síť Classmates.com. Ta umožňovala bývalým spolužáků (základních, středních i vysokých škol), ale i bývalým spolupracovníkům zůstat ve spojení a navzájem se dohledat. Ale až v roce 2002 se začaly objevovat moderní sociální sítě. Dnes jich máme celou řadu a lze je rozdělit do pěti základních typů⁵⁵:

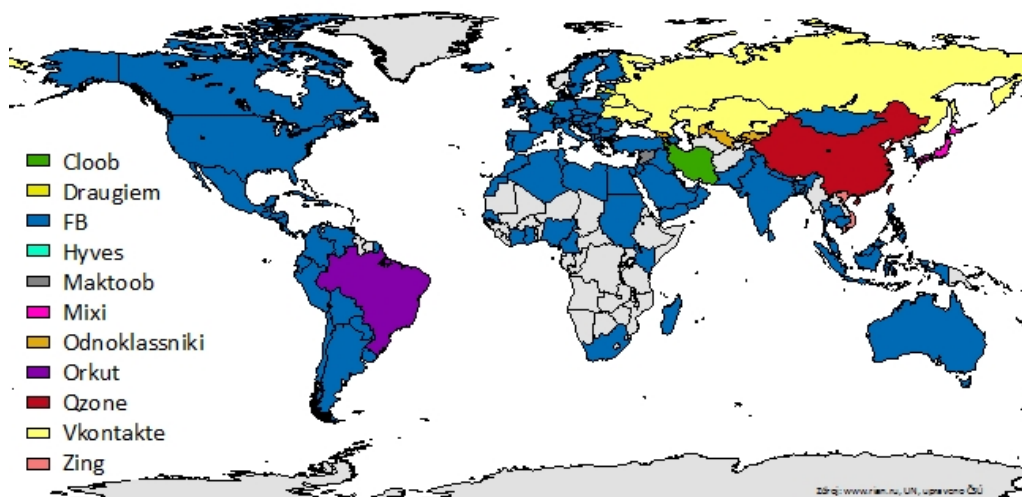
- **Profilově založené sociální sítě:** Jejich základem je osobní profil uživatele, okolo kterého je vše organizováno. Patří sem například Bebo, Facebook, MySpace, z českých lze do této skupiny sítí zařadit Lide.cz, Spoluzaci.cz, Libimseti.cz.
- **Obsahově založené sociální sítě:** Jejich základ tvoří uživatelský profil, ale samotný obsah (fotografie, videa, hudba atd.). Příklady těchto sociálních sítí jsou Flickr, který slouží ke sdílení fotografií, YouTube.com určený pro sdílení videí a Last.fm pro sdílení hudby.

⁵⁴ PLATKO, ONDŘEJ, Sociální sítě 1. díl, Owebu.cz, dostupné on-line

⁵⁵ DEGIZEN.org, Types of social networking service, dostupné on-line

- **Sociální sítě typu “White-label”:** Tento druh sítí uživatelům umožňuje vytváření jejich vlastní verze sociální sítě. Řadí se k nim například platformy jako PeopleAggregator a Ning.
- **Virtuální sociální sítě:** Tyto sítě jsou založené na utváření virtuálního prostředí – světa. Patří sem například Second Life, World of Warcraft.
- **Micro-blogovací sociální sítě:** Jejich prostřednictvím je uživatelům dovoleno publikovat krátké zprávy. Tento typ sítí představuje například Twitter a Jaiku

Obr. 2: Geografické znázornění oblíbenosti sociálních sítí

Zdroj: Český statistický úřad, http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/uzivatele_facebooku, 2012

Mezi neznámější a v dnešní době rovněž nejužívanější sociální sítě (jak je patrné i z mapy) se řadí Facebook. Vymysleli ho studenti Harvardské univerzity v čele s Markem Zuckerbergem. Spuštěn byl v roce 2004 a prvotně byl určen studentům Harvardské univerzity. Postupně se však rozšiřoval na další univerzity a již v roce 2006 byl zpřístupněn široké veřejnosti.⁵⁶ Od poloviny roku 2006 si tak dle licence používání může na Facebooku zřídit

⁵⁶ PROKŮPEK, VÁCLAV, Z historie sociálních sítí, dostupné on-line

profil kdokoliv starší třinácti let. V České republice začala obliba Facebooku mezi uživateli stoupat od roku 2008.

Podle posledních dostupných statistických údajů tuto sociální síť k datu 31.3.2012 používalo celosvětově 835525280 uživatelů, v rámci Evropy 232835740 uživatelů a na území České republiky 3653260 uživatelů (*podrobné grafy a tabulky růstu návštěvnosti sociální sítě Facebook viz Příloha C v původním znění*).⁵⁷

Je Facebook vhodný k navazování nových vztahů? V knize Sbal ji! Radek Šíra uvádí: „Facebook neslouží k navazování nových vztahů, ale spíše k revizi a udržení si těch starých.“⁵⁸ Toto tvrzení potvrzují i odpovědi uživatelů, kteří byli dotazováni formou strukturovaného rozhovoru.⁵⁹ Na položenou otázku ve znění: **Chováš (choval) se na internetu aktivně, teď myslím, že si aktivně vyhledáváš lidi, se kterými máš zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráš z těch, kteří tě osloví, že by měli zájem s tebou komunikovat?**

„Přes sociální sítě komunikuji jen s lidmi, které znám... žádné kontakty na mě nejsou k nalezení, nezveřejňuji je (alespoň ne vědomě)“ (David, 35 let)

„Záleží na typu služby. Pokud by se jednalo o seznamku, rozhodně bude můj postoj pasivní. Pokud o jiné, které nejsou cílené za účelem seznámení, potom jsem spíše aktivní a kontakt se „svými přáteli“ vyhledávám.“ (Regina, 32 let)

„Facebook používám minimálně. V podstatě mi vůbec nevyhovuje, vyřizuju tak jenom to, co nezbytně musím vzhledem ke svojí práci a to, co se nedá jinak, například komunikaci s přáteli v Austrálii nebo Kanadě.“ (Jana, 46 let)

⁵⁷ INTERNET WORLD STATS - Použití a demografické statistiky, dostupné on-line

⁵⁸ ŠÍRA, RADEK, Sbal ji!, strana 137

⁵⁹ ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

„Chovám se spíše pasivně, pokud mě někdo osloví a já ho neznám, podívám se na jeho profil a pak s ním navážu hovor, nebo ne. Na facebooku moc času netrávím, ale když jsem si založila profil, vyhledala jsem si i pár svých starých známých – spolužáky, kolegy, kamarády, se kterými jsem měla, nebo mám něco společného.“ (Zuzana, 33 let)

4. 4 Seznamovací severy – hledám vztah nejen virtuální

Internetových seznamek je dnes po celém světě, ať již neplacených, nebo placených a různě tematicky laděných, nepřehledné množství. Uživatel má na výběr seznamky vážné, erotické, sms, inzertní, seznamky pro maminky, seznamky pro milenky a milence, flirt a další. Stačí si jen vybrat tu, která odpovídá uživatelovu očekávání.⁶⁰

Seznamky ve své podstatě fungují na stejném principu jako výše jmenované a popsané sociální sítě. Rozdíl lze však spatřovat v cíli uživatele. Cílem uživatelů internetových seznamek je seznámení, navázání nového vztahu, ať již kamarádského, partnerského, nebo sexuálního. Na položený dotaz: **Co ti na internetových seznamkách vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč si se vlastně do internetové seznamky přihlásila?**, respondenti odpovídali následovně:

„Vyhovovala mi rychlost a přihlásila jsem se pro to, protože jsem chtěla najít partnera... Logicky.“ (Lucie, 33 let)

„Vyhovující může být široký výběr potencionálních partnerů, anonymita a rychlost v navázání kontaktu. Nevyhovujícím se může stát pouze špatný odhad a následné nevydařené rande, kdy se odpočítávají minuty do konce schůzky.“ (Regina, 32 let)

Uživatel si na seznamovacím webu vytváří profil nikoli za účelem dohledání svých „starých“ známých, s kterými chce udržovat kontakt, sdílet informace, zážitky a komunikovat s nimi, ale s jasným cílem navázat nový

⁶⁰ ORENOVÁ, LESLIE, Rande po internetu, strana 43

vztah, který by mohl být úspěšný i v reálném životě.⁶¹ To potvrzují i odpovědi respondentů, kteří na otázku ve znění **U internetových seznamek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jsi vyžadoval/a osobní setkání, nebo naopak svolil/a s osobním setkáním?**⁶²

Pokud se setkám na internetu s někým, kdo mě zaujme, potom preferuji osobní setkání. (Regina, 32 let)

„Pokud znamená ta snaha virtuálního vztahu o přenesení do reality setkání v rámci seznamky, kterou jsem uvedla jako jedinou, pak ano, snažila jsem se sejit co nejdříve, rozhodně jsem si „neužívala“ virtuální vztahy, měla jsem potřebu okamžitého „zhmotnění“. (Lucie, 33 let)

„Vyžadovala jsem ho vlastně okamžitě, pokud mi připadal ten člověk podle profilu přijatelný a podle komunikace příjemný“ (Jana, 46 let)

A tomuto účelu také musí přizpůsobit svůj profil, který si na vybrané seznamovací službě založí. V něm vyplní základní informace, jako je věk, jméno (nick), kontakt, může nahrát fotografii, navíc ještě popíše své záliby, svůj vzhled a koho hledá (pohlaví, vzhled, věk, zájmy atd.). Po založení profilu se může začít seznamovat. Přístup může zvolit aktivní (aktivně podle zadaných kritérií vyhledává pro sebe vhodný protějšek a vybrané oslovuje), nebo pasivní (založí si profil a čeká, až bude osloven). Aktivnější ve vyhledávání jsou spíše muži, pasivní přístup seznamování prostřednictvím internetové seznamky volí spíše ženy. Tuto tezi potvrzují i respondenti, kteří odpovídali na strukturovaný rozhovor.⁶³

„Dříve jsem se snažil navazovat nové kontakty přes různé chaty – vždy to ale spíš byla forma online chatu, kde lidi spolu navzájem v reálném čase komunikují. Vyloženě nějakých seznamek, kde bych čekal, až mě někdo osloví nebo oslovím, já jeho, jsem se neúčastnil.“ (Viktor, 30 let)

⁶¹ PRAVIDLA INTERNETOVÝCH SEZNAMEK, Laskajelaska.com, dostupné on-line

⁶² ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

⁶³ ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

„Záleží na typu služby. Pokud by se jednalo o seznamku, rozhodně bude můj postoj pasivní.“ (Regina, 32 let)

Internetové seznamky, z prostředí českého internetu například Seznamka.cz, Rande.cz, Stesti.cz, Znamost.cz, Jiskreni.cz, patří v současné době k čím dál běžnější formě seznamování, hledání vztahu nejen virtuálního. „Každý měsíc se na seznamovací stránky připojí asi 18 až 25 milionů lidí. Každý třetí uživatel internetu tvrdí, že by k nalezení potenciálního partnera zvolil internet. Ze všech nezadaných dospělých, kteří randí po síti, jich 44 procent říká, že hledají dlouhodobý vztah. Mezi americkými dospělými zná 31 procent lidí někoho, kdo využil seznamovací internetové stránky, a 15 procent zná někoho, kdo si našel dlouhodobý vztah nebo manžela či manželku na internetu. Ročně uzavře manželství víc než 100 000 lidí, kteří se poznali přes internetovou seznamku.“⁶⁴ Co si o úspěšnosti seznamování přes on-line seznamky myslí čeští respondenti, jimž byla položena otázka: **Jak se díváte na hledání životního partnera přes internet – internetové seznamky, myslíte, že je možné zde najít životního partnera?**⁶⁵

„Ano, jak jsem uvedla – jednu dobu jsem užívala tuhle jedinou „službu“ a rozhodně si myslím, že JE možné najít si zde životního partnera.“ (Lucie, 33 let)

„Když mě bylo okolo 18ti, tak jsem se takhle s jednou slečnou seznámil (ale bylo to na online chatu) a byli jsme spolu asi dva roky, ale životní partnerka to nebyla ☺. Ale myslím, že někdo takhle může najít i zde svého životního partnera. Výhodou je, že internet nemá hranice a člověk se neomezuje pouze v oblasti své působnosti, kde žije.“ (Viktor, 30 let)

„Možné to je, ačkoliv internetový styl seznamování přináší jistá rizika, úskali a zklamání. Očekávání zůstávají ve většině případů nenaplněna a spíše se minou účinkem. Na druhou stranu, pokud člověk vytrvá, může se po několika

⁶⁴ ORENOVÁ, LESLIE, Rande po internetu, strana 26

⁶⁵ ZIMOVA, ZUZANA, 2012, Rozhovory v plném znění a všech dotazovaných viz. příloha B

nezdařených pokusech, skutečně setkat se svým budoucím partnerem. Znáám osobně několik takových párů.“ (Regina, 33 let)

„Myslím, že je to možné a znám několik takových případů... a to jak úspěšných, tak neúspěšných... osobně tento způsob seznamování nepreferuji a nevyhledávám... v mém věku, kdy mám rodinu to ani nedává smysl... v době kdy jsem hledal partnerku soc. sítě nebyly... existovaly jen seznamky a ty jsem nepoužíval“ (David, 35 let)

„Po půlroce neúspěšného hledání jsem přesvědčená, že pro mě to způsob není, ale mám dvě kamarádky, které byly úspěšné.“ (Jana, 46 let)

4. 5 Co je Badoo?

Je to sociální síť, nebo seznamka? Podle dostupných údajů je to sociální síť i seznamka, tedy dva v jednom. Vznikla v roce 2006 v Londýně⁶⁶ a hned na začátku řadu uživatelů naštvála způsobem, jakým se je snažila získat. Využila databázi kontaktů lidí registrovaných na jiných internetových službách a rozeslala jim klamavý a manipulační e-mail (ve své podstatě Spamy) s informací, že mají na Badoo uloženou zprávu od známé osoby. Zprávě na důvěryhodnosti přidala profilová fotografií a jméno člověka ze skutečného okruhu známých osloveného. Takto nalákaný uživatel, se do služby Badoo zaregistroval, v domnění, že na něj něco od známého, ale ono nic.⁶⁷ Prezentovaný počet uživatelů Badoo je 119137394 a počet denně přihlášených lidí má odpovídat číslu 105573 lidí.⁶⁸ Uvedená čísla s velkou pravděpodobností neodpovídají skutečnosti, neboť počet nově přibývajících uživatelů je generován automaticky.

Odhlédneme-li od těchto neetických praktik, které jsou výsledkem konkurenčního boje, lze Badoo přirovnat k české službě Lide.cz nebo chatovacímu serveru XChat. Server je dostupný zdarma, před jeho použitím,

⁶⁶ Badoo.com, Site Info, Alexa Internet, dostupné on-line

⁶⁷ SMRČKA, MICHAL, Michalsmrcka.cz, Co je Badoo: pochybná sociální síť, dostupné on-line

⁶⁸ ZAJÍMAVÉ STATISTIKY/INFORMACE O Badoo, Badooblog.com, dostupné on-line

stejně jako například u Facebooku, si zde uživatel vytvoří osobní profil, ve kterém o sobě sdělí informace typu kolik mu je let, jakého je pohlaví, své zájmy a další a může se začít seznamovat. Zda uživatel pojme seznamování aktivně (sám si vyhledává uživatele a dohledané oslovuje), nebo pasivně, je zcela na něm. Užívání sítě Badoo je bezplatné, ale je možné, v případě, že uživatel chce zvýšit své šance na seznámení, připlatit si služby, které jeho profil více zviditelní. Jednou z takových služeb je posunutí uživatelova profilu ve výpise, která stojí 20 Kč/den, druhou je zobrazení uživatelovi fotografie v reklamním pruhu na vrchu stránek, cena je rovněž ve výši 20 Kč na určitý vymezený čas zobrazování. Jinak v principu, čím déle je uživatel registrovaný, tím se jeho profil zobrazuje ve výpisech na vzdálenější pozici.

Aktivnímu registrovanému uživateli tato služba umožňuje své protějšky vyhledávat podle řady kritérií: dle pohlaví, znamení zvěrokruhu, rodinném stavu (svobodný(a), zadaný(a)), postavy, výšky, váhy, náboženství, dětí, vzdělání a i podle místa bydliště. Uživatelé Badoo mají na výběr například navíc vtipné fráze (např. Chci skákat v kaluži s klukem 18 - 22, Chci stavět hrad z písku s holkou 18 - 30 a tak podobně). Zato fotografie ostatních uživatelů si mohou prohlédnout jen v případě, že na již alespoň jednu svou do sítě nahráli.

Badoo patří k dalším možnostem, jak se s někým seznámit, navázat virtuální vztah. Oproti seznamkám a chatům, ale uživatel této službě musí věnovat více času a péče. Badoo je také svého druhu virtuálním světem, takže jeho používání je do jisté míry návykové.

5. ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ NA INTERNETU

Závislost si lidé mohou vytvořit na řadu chemických látek - drogy, alkohol, cigarety, ale lze si vytvořit závislost na internetu? A pokud ano, kdy se uživatel internetu stává závislým?

Mgr. Jaroslav Vacek, psycholog a výzkumný pracovník Kliniky diktologie 1. Lékařské fakulty a Všeobecné fakultní nemocnice Univerzity Karlovy v Praze v rozhovoru pro Český rozhlas uvedl, že dle mezinárodní klasifikace nemocí, si člověk může vytvořit závislost jen na nějaké chemické látce a závislost na nechemické látce, alespoň podle odborníků na závislosti, neexistuje. Rovněž ale uvedl, že v souvislosti s internetem je možné hovořit o závislostním chování na internetu v momentě překročení zdravé míry času, který uživatel na internetu stráví. Znaky tohoto závislostního chování jsou pak podobné jako u drogově závislých. Patří mezi ně například opomíjení ostatních zájmů, v případě nedostupnosti internetu uživatel prožívá bažení – potřebu se okamžitě připojit, neustále myslí na to, co se děje na internetu, může mu být i nepříjemně, může mít až abstinenční příznaky.

K závislostnímu chování na internetu jsou dle psychologa nejvíce náchylné děti, dospívající a mladí dospělí spíše mužského pohlaví. Tedy jedinci, kteří mají k internetu nejbližší.

A v čem spočívá problém závislostního chování na internetu? Především v tom, že když takový mladý člověk tráví třeba i 6 hodin denně na počítači (ať už na facebooku, u počítačových on-line her nebo navazováním virtuálních vztahů), nezvládá svůj vývoj v reálném prostředí - těžko se učí fungovat v běžných vztazích, nesnadno si hledá volnočasové aktivity nebo se jim věnuje. Těžko se pak do normálního života vrací, když mu chybí základní dovednosti.⁶⁹

⁶⁹ PAULÍK LICHKOVÁ, ADÉLA, Drogový speciál: závislost na internetu, Český rozhlas, dostupné on-line

6. INTERNET A BEZPEČÍ

Internet a bezpečí, nebo spíše rizika spojená s jeho používáním je stále aktuálnějším tématem. S neustálým vývojem moderních technologií a aplikací usnadňující elektronickou komunikaci vznikají i určitá rizika, ať už si je uživatelé uvědomují, nebo ne. Největším rizikem je totiž samotný uživatel a jeho chování na internetu. Virtuální prostředí je obrovskou databází osobních dat a identit, protože vše, co jednou bylo na internetu zveřejněno či posláno je zde navždy uloženo. Je třeba si tedy uvědomit, že jakékoli informace poskytnuté ve virtuálním prostředí se mohou stát informacemi veřejnými a mnohdy se budou zneužívat (viz. například Badoo, které využilo databázi uživatelů Facebooku). Největší hrozbou tohoto prostředí je tedy ztráta soukromí.

Další hrozbou a v poslední době vyskytující se stále častěji je kyberšikana, která je definována jako zneužití informačních komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy.⁷⁰

A v neposlední řadě je to i samotná identita internetových uživatelů, nikdy nevíte, s kým si píšete. Spousta lidí se svou virtuální identitou experimentuje a vydávají se za někoho, kým nejsou, zamlčují o sobě informace. Prostor internetu k tomu svádí, protože sociální kontrola je zde prakticky nulová a pro běžného uživatele je ve své podstatě nemožné poznat pravou identitu jiného uživatele.⁷¹

Bezpečí on-line komunikace lze zvýšit jednoduchými pravidly: Zvážit, zda je nutné zveřejňovat telefonní číslo nebo adresu; Neposílat nikomu svoji intimní fotografii, která by mohla být zneužita; Udržovat hesla (k e-mailu i jiná) v tajnosti, nesdělovat je ani osobě blízké či kolegovi v práci; Nikdy neodpovídat na neslušné, hrubé nebo vulgární maily či vzkazy; Nedomlouvat si schůzku přes internet, aniž by o tom nebyl informovaný někdo z reálného

⁷⁰ CO JE KYBERŠIKANA, Cms.e-bezpeci.cz, dostupné on-line

⁷¹ VÍROVÁ, PAVLA, Mediální výchova: Internet, výukové hodiny na FSV UK

života; Nevěřit každé informaci, kterou na internetu získáte; Když s někým nechceme komunikovat, nekomunikujeme; Nesdělovat informace o svém pohybu nebo odjezdu např. na dovolenou. Především pak ne na sociálních sítích, které se stávají návodem pro zloděje; Být obezřetný při používání webové kamery, kdokoli může na druhé straně hovor nahrávat; Před jakýmkoli potvrzením si pořádně přečíst podmínky užívání.⁷²

⁷² RADY PRO BEZPEČNOU ON-LINE KOMUNIKACI, Bezpecnyinternet.cz, dostupné online

ZÁVĚR

Člověk je tvor společenský a jako takový odtržen od společnosti psychicky strádá, není-li možný reálný kontakt s jinou osobou – osobami je vhodnou alternativou virtuální kontakt. Virtuální vztahy jsou i příjemnou nadstavbou vztahů reálných, počátkem vztahu reálného, ale také zdrojem možného závislostního chování. I u internetu platí, že je dobrý sluha, ale špatný pán. Dobrým sluhou je především lidem se sociálními i fyzickými hendikepy, což jim usnadňuje anonymita virtuálního prostředí. Virtuálně navázaný vztah má pak šanci přerůst ve vztah reálný. A zlým pánem je pak lidem, kteří internet upřednostňují před reálným životem, ze kterého se tím vyřazují.

Virtuální vztahy sebou přinášejí řadu pozitiv, ale rovněž i řadu negativ. Za pozitivní můžeme vnímat poznávání svého vlastního „já“, naplnění potřeb, které lze v reálném životě naplnit jen těžko nebo vůbec, zvýšení psychického prožitku. Negativem je existující možnost zneužití sdělených informací, fotografií, neznalost skutečné identity virtuálního partnera, může být i zdrojem nátlaku.

Mohou virtuální vztahy nahradit vztahy reálné? Podle Lévyho nikoli, připouští sice pravděpodobnost, že se kyberkultura stane těžištěm dvacátého prvního století, ale tvrdí, že virtualita nahradí realitu a že budou k nerozeznání, označuje za nepodařenou slovní hříčku, která ignoruje všechny významy pojmu virtualita. „Zahrnuje-li virtuálně informaci a komunikaci na digitálním podkladě, pak je toto prohlášení absurdní: i nadále budeme jíst, tělesně se milovat, cestovat po světě, vyrábět a spotřebovávat hmotné statky. Je-li virtuálně chápáno filozoficky, pak jde ruku v ruce s aktuálním nebo s aktualizací a je obzvláště plodným druhem reality.“⁷³

⁷³ LÉVY PIERRE, Kyberkultura, strana 200

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BULISOVÁ JIŘINA: Ottova všeobecná encyklopedie A - L, 1. vyd., svazek 1, Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2003, ISBN 80-7181-959-X
- DIVÍNOVÁ RADANA: Cybersex - forma internetové komunikace, 1. vyd., Praha: Triton, 2005, ISBN 80-7254-636-8
- GIBSON, WILLIAM: Neuromancer, Plzeň: Laser, 1992, ISBN 80-85601-27-3
- HAVLÍK, RADOVAN, Úvod do sociologie, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2007, ISBN 978-80-246-1385-7
- KOLEKTIV AUTORŮ, Akademický slovník cizích slov A - Ž, Praha: AV ČR, 1995, ISBN 80-200-0982-5
- KONEČNÝ, ŠTĚPÁN: Disertační práce - Fenomén lhaní v prostředí internetu, Brno: 2010, http://is.muni.cz/th/20614/ff_d/Disertacni_prace_Konecny.pdf
3.8.2010
- LÉVY, PIERRE, Kyberkultura, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2000, ISBN 80-246-0109-5
- MACRONE, MICHAEL, Od Aristotela k virtuální realitě, Praha: Brána, 1999, ISBN 80-7243-055-6
- ORENOVÁ, LESLIE: Rande po internetu, Praha: Ikar, 2008, ISBN 978-80-249-1123-6
- ŠMAHEL DAVID: Psychologie a internet - děti dospělými, dospělí dětmi, Praha: Triton, 2003, ISBN 80-7254360-1
- Velký sociologický slovník. II : P-Ž. 1. Praha : Karolinum, 1996. 749-1627 s. ISBN 8071843105
- VERNER PAVEL: Úvod do praktické žurnalistiky, 2. vyd., Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, ISBN 978-80-86723-87-7
- VÍROVÁ, PAVLA, Mediální výchova: Internet, výukové hodiny na FSV UK
- VYBÍRAL, ZDENĚK: Mění se lidská psychika v éře internetu?

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- BEZPECNYINTERNET.CZ, Rady pro bezpečnou on-line komunikaci,
<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/on-line-komunikace/bezpecna-komunikace.aspx?kurz=true>, 1.6.2012
- CESNET: Historie národní sítě pro vědu, výzkum a vzdělávání,
<http://www.cesnet.cz/doc/historie.html>
- CMS.E-BEZPECI.CZ: Co je kyberšikana, <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>, 30.5.2012
- DIGIZEN.org, <http://www.digizen.org/socialnetworking/sn.aspx>, 1.6.2012
- HERMAN, MIK, Historie e-mailu začala nečekaně už v roce 1971,
http://www.citarny.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=3418:historie-email-zavinac&catid=116:knihy-zajimavosti&Itemid=4150,
16.11.2011
- INTERNET PEONEERS: <http://www.ibiblio.org/pioneers/roberts.html>,
2.3.2012
- JIŘÍ PETERA: Na počátku byl ARPANET, Computerworld č. 4/95,
<http://www.earchiv.cz/a95/a504c502.php3>, 9. března 2012
- KASÍK, PAVEL, Před 40 lety poslal programátor první e-mail všech dob. Byl to nesmysl, http://technet.idnes.cz/pred-40-lety-poslal-programator-prvni-e-mail-vsech-dob-byl-to-nesmysl-111-/sw_internet.aspx?c=A111011_125655_sw_internet_pka, 21.11.2011
- KOHOUTEK RUDOLF, ABC.CZ: slovník cizích slov, <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/interpersonalni-vztah>, 22. března 2012
- MACICH, JIŘÍ ml., ICQ, Messenger nebo Skype: historie a základní nabídka služeb (1. díl), <http://www.cnews.cz/comment/25626>, 17.5.2012
- PELÁN, TOM, Tony Bates: „Počet uživatelů Skype narostl o 47%“, <http://svetmicrosoftu.cz/tony-bates-%E2%80%9Epocet-uzivatelu-skype-narostl-o-47/>, 3.6.2012
- PLATKO,ONDŘEJ: Sociální sítě 1. díl, Owebu.cz,

<http://owebu.blogger.cz/Internet/Socialni-site-1-dil>, 1.5.2012

PROKŮPEK, VÁCLAV, TXT.CZ, Z historie sociálních sítí,
<http://vaclavprokupek.ano2012.txt.cz/clanky/102529/z-historie-socialnich/>,
8.4.2012

SEZNAM.CZ: <http://onas.seznam.cz/cz/o-firme/historie-firmy/>, 11.3.2012

SMRČKA, MICHAL, Michalsmrcka.cz, Co je Badoo: pochybná sociální síť,
<http://michalsmrcka.cz/clanek/155-co-je-badoo-pochybna-socialni-sit>,
5.6.2012

SOCIALNISITE.CZ, Historie sociálních sítí,
http://socialnisite.cz/info/historie_socialnich_siti, 28.11.2008

SUCHÝ, ČESTMÍR, Vseohw.net, <http://vseohw.net/clanky/historie/worlds-first-svetove-prvni>, 8.12.2007

ZANDL, PATRICK: Lupa.cz, <http://www.lupa.cz/clanky/historie-ceskeho-internetu/>, 5. března 2012

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ POJMU SOCIÁLNÍ SÍŤ

OBRÁZEK 2: GEOGRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ OBLÍBENOSTI SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Seznam grafů

GRAF 1: ODPOVĚDI VŠECH RESPONDENTŮ NA OTÁZKU CO VÁM NA
VIRTÁLNÍCH VZTAŽÍCH VYHOVUJE

GRAF 2: PODÍL UŽIVATELŮ INTERNETU PODLE ZEMÍ SVĚTA

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – KOMPLETNÍ STATISTIKY FACEBOOKU	I
PŘÍLOHA B – STRUKTUROVANÉ ROZHOVORY	II
PŘÍLOHA C – OTÁZKY DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU	II

PŘÍLOHY

Příloha A – Kompletní statistiky Facebooku

Příloha B – Strukturované rozhovory

ROZHOVOR 1

Jméno: Lucie

Věk: 33

Datum uskutečnění rozhovoru: 8. 3. 2012

Jak dlouho, od kolika let, se pohybuješ na internetu?

Od 20 let

Kdy si jeho prostřednictvím začala komunikovat a jaké nástroje k tomu používáš (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co ti na této formě vyhovuje?

Z těchto uvedených používám pouze e-mail. Proč? Protože je to pro mne jediná přijatelná forma komunikace, co se internetu týče.

Změnili se během doby nějak tvoje návyky, co se týká komunikace přes internet a navazování nových virtuálních vztahů? Můžeš mi případně popsat jak v závislosti na věku?

Návyky se nezměnily, sociální sítě nepoužívám, pouze jedno období – asi rok – služby seznamek...

Chováš se na internetu aktivně, teď myslím, že si aktivně vyhledáváš lidi, se kterými máš zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráš z těch, kteří tě osloví, že by měli zájem s tebou komunikovat?

Ne.

Pokud s někým začneš komunikovat a přijde ti, že si s ním rozumíš, snažíš se virtuální vztah přenést do reality? Nebo jsi naopak spokojená, že vztah je čistě virtuální?

Pokud znamená ta snaha virtuálního vztahu o přenesení do reality setkání v rámci seznamky, kterou jsem uvedla jako jedinou, pak ano, snažila jsem se sejít co nejdříve, rozhodně jsem si „neužívala“ virtuální vztahy, měla jsem potřebu okamžitého „zhotnění“.

Jak se díváš na hledání životního partnera přes internet, internetové seznamky, myslíš, že je možné zde najít životního partnera?

Ano, jak jsem uvedla – jednu dobu jsem užívala tuhle jedinou „službu“ a rozhodně si myslím, že JE možné najít si zde životního partnera.

Co ti na internetových seznamkách vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč si se vlastně do internetové seznamky přihlásila?

Vyhovovala mi rychlost a přihlásila jsem se proto, protože jsem chtěla najít partnera... Logicky.

U internetových seznamek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jsi vyžadovala osobní setkání, nebo naopak svolila s osobním setkáním?

Okamžitě.

V případě osobního setkání následovalo pro tebe spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný s tím reálným?

Řekla bych, že z 90 % jsem nebyla vyloženě zklamaná.

Považuješ seznamování formou internetových seznamek za bezpečné? Případně dostala jsi se někdy při osobním setkání do nějaké nebezpečné situace?

Mě osobně se nestalo nic, co by mě šokovalo. Ale myslím si, že nic není bezpečné, je to risk nebo taky ne...

A teď trochu hypotetická otázka – v reálné životě žiješ v partnerském/manželském vztahu a zjistíš, že tvůj partner/manžel udržuje virtuální vztahy. Jak se na to budeš dívat? Vadilo by ti to?

Nikoho nevládneme, ale nejsem tak daleko ve své svobodě a pohledu na svobodu ostatních, takže ano, v tuto chvíli samozřejmě vadilo.

Lze podle tebe virtuální vztah považovat za nevěru?

Nevěra je myšlenková forma pocitu přivlastnění si druhé osoby, ale odpovím jako v předchozí otázce – nejsem tak daleko ve své svobodě a pohledu na svobodu ostatních, takže ano, v tuto chvíli považuji virtuální vztah za nevěru.

ROZHOVOR 2

Jméno: David

Věk: 35

Datum uskutečnění rozhovoru: 6.3.2012

Jak dlouho, od kolika let, se pohybujete na internetu?

Od roku 1995 – tzn. cca 17 let

Kdy jste jeho prostřednictvím začal komunikovat a jaké nástroje k tomu používáte (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co vám na této formě vyhovuje?

1995 – email v rámci univerzitního studia

1997 – email soukromy i pracovní

dnes mám email na vlastní doméne beska.cz

dale používám denne Skype, Gtalk, Lync, Facebook, Twitter, LinkedIn,

Google+,

ICQ jsem používal ale už ne

Změnily se během let nějak vaše návyky, co se týká komunikace přes internet a navazování nových virtuálních vztahů? Můžete mi popsat jak (v závislosti na vašem věku)?

Drive jsem používal téměř výhradně email

Posleze s nástupem ICQ a Skype jsem přidal komunikaci online přes IM

Postupem času s nástupem soc sítí využívat komunikace přes facebook, google +, linkedin a twitter

Dnes používám vše dohromady ale nejen na pc ale hlavně na smartphonu a tabletu

Pratelství potvrzují jen lidem, které osobně znám, jinak ne. Virtuální vztahy vedou spíše na dálku s lidmi se kterými nemám šanci se osobně setkat....s těmi co jsou v ČR se vidám pravidelně i osobně

Chováte se (choval jste se) na internetu aktivně, teď myslím, že si aktivně vyhledáváte lidi, se kterými máte zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráte z těch, kteří vás osloví, že by měli zájem s vámi komunikovat?
na linkedin aktivně vyhledávám

na facebook google+ a twitter jen občas....ale spíše ne...většinou mě lidi osloví sami s zájmem o přátelství

Pokud s někým začnete komunikovat a přijde vám, že si s ním rozumíte, snažíte se virtuální vztah přenést do reality? Nebo jste naopak spokojený, že vztah je čistě virtuální?

Pres sociální síť komunikuji jen s lidmi, které znám....zadám kontakty na mě nejsou k nalezení a nezveřejňuji je (alespoň ne vědomě)

Pokud mě někdo osloví emailem, ano je možné že se setkáme i osobně, ale jen v pracovní rovině

Soukromé vztahy přes sociální síť nerozsírím (ani s klukama ani s holčkama)))

Jak se díváte na hledání životního partnera přes internet - internetové seznamky, myslíte, že je možné zde najít životního partnera?

Myslím že je to možné a znám několik takových případů...a to jak úspěšných tak neúspěšných...osobně tento způsob seznamování nepreferuji a nevyhledávám...v mém věku, kdy mám rodinu to ani nedává smysl...v době kdy jsem hledal partnerku sociální síť nebyly...existovali jen seznamky a ty jsem nepoužíval

Maximálně jsem je vyzkoušel, ale spíše z pracovních důvodů...soukromé ne

Co vás na internetových seznamkách (pokud je tedy používáte či v minulosti využíval) vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč jste se do internetové seznamky přihlásil?

Pokud už jsem to vyzkoušel....tak neverím tomu, že člověk na druhé straně je skutečný (fotka atd) a že udává veškeré údaje o sobě pravdivě

U internetových seznamek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jste vyžadoval osobní setkání, nebo naopak svolil s osobním setkáním?

Nevyžadoval jsem)))

V případě osobního setkání následovalo pro vás spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný s tím reálným?

Viz nahore)))

Považujete seznamování formou internetových seznamek za bezpečné?
Případně dostal jste se někdy při osobním setkání s osobou, kterou jste poznal prostřednictvím internetu, do nějaké nebezpečné situace?
Nepovazuji a udelam vse proto aby se napr moje deti tomuto typu vyhnu...ikdyz to nebude lehke

A ted' trochu hypotetická otázka – v reálném životě žijete v partnerském/manželském vztahu a zjistíte, že váš partner/manželka udržuje virtuální vztahy. Jak se na to budete dívat? Vadilo by vám to?
Pokud je ten vztah jen virtuální, tzn chci se vypovídat nebo popovídat si tak mi to nevadi....takove veci nelze ohlidat...spis bych to resil formou ze se zeptam o co jde, zda je to kamarad, je to vaznejsi atd....detaily většinou neresim...na to jsem uz moc starej)))

Lze podle vás virtuální vztah považovat za nevěru? A proč?
Pokud je to psaní si bez sexuálního podtextu tak to za neveru nepovazuji....pokud to dojde do posilani si intimních fotek...tak to zamrzi....a počátkem nevery se to da nazvat

ROZHOVOR 3

Jméno: Jana

Věk: 46

Datum uskutečnění rozhovoru: 5.3.2012

Jak dlouho, od kolika let, se pohybuješ na internetu?
Od roku 2000, kdy mi bylo 35.

Kdy si jeho prostřednictvím začala komunikovat a jaké nástroje k tomu používáš (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co ti na této formě vyhovuje?

Mail, skype, minimálně facebook. V podstatě mi vůbec nevyhovuje, vyřizuju tak jenom to, co nezbytně musím vzhledem ke svojí práci a to, co se neda jinak, například komunikaci s přáteli v Austrálii nebo Kanadě.

Změnily se během doby nějak tvoje návyky, co se týká komunikace přes internet a navazování nových virtuálních vztahů? Můžeš mi případně popsat jak v závislosti na věku?

V podstatě nezměnily, preferuju osobní styky, a když se seznámím virtuálně, ať už za jakýmkoli účelem – pracovním i soukromým – snažím se s tím člověkem co nejdříve setkat „naživo“.

Chováš se na internetu aktivně, ted' myslím, že si aktivně vyhledáváš lidi, se kterými máš zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráš z těch, kteří tě osloví, že by měli zájem s tebou komunikovat?

Vybírám si a v podstatě kromě jediné zkušenosti s internetovou seznamkou jsou to lidé, které buď znám, nebo se kterými komunikuju pracovně.

Pokud s někým začneš komunikovat a přijde ti, že si s ním rozumíš, snažíš se virtuální vztah přenést do reality? Nebo jsi naopak spokojená, že vztah je čistě virtuální?

Na to už jsme odpověděla předtím – snažím se o převedení do reality.

Jak se díváš na hledání životního partnera přes internet, internetové seznamky, myslíš, že je možné zde najít životního partnera?

Po půlroce neúspěšného hledání jsem přesvědčená, že pro mě to způsob není, ale mám dvě kamarádky, které byly úspěšné.

Co ti na internetových seznamkách vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč si se vlastně do internetové seznamky přihlásila?

Přihlásila jsem se, protože jsem to vůbec neznala a odhlásila, protože mi připadá, že investuješ mnoho času a energie do projektu, který má malou šanci na úspěch – alespoň v mém případě.

U internetových seznamek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jsi vyžadovala osobní setkání, nebo naopak svolila s osobním setkáním?

Vyžadovala jsem ho vlastně okamžitě, pokud mi připadal ten člověk podle profilu přijatelný a podle komunikace příjemný.

V případě osobního setkání následovalo pro tebe spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný s tím reálným?

Spíše zklamání a ti, co nezklamali hned, zklamali později

Považuješ seznamování formou internetových seznamek za bezpečné? Případně dostala jsi se někdy při osobním setkání do nějaké nebezpečné situace?

Považuju ho „adrenalinové“, sama jsme se v nebezpečí neocitla, ale člověk nikdy neví...

A teď trochu hypotetická otázka – v reálné životě žiješ v partnerském/manželském vztahu a zjistíš, že tvůj partner/manžel udržuje virtuální vztahy. Jak se na to budeš dívat? Vadilo by ti to?

Určitě vadilo.

Lze podle tebe virtuální vztah považovat za nevěru?

Ano.

ROZHOVOR 4

Jméno: Regina Marková

Věk: 32

Datum uskutečnění rozhovoru: 10.3.2012

Jak dlouho, od kolika let, se pohybuješ na internetu?

Cca od 19 let

Kdy si jeho prostřednictvím začal komunikovat a jaké nástroje k tomu používáš (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co ti na této formě vyhovuje?

Aktivně od 19-20-ti let. První komunikace probíhala přes email. Později se přidávaly služby jako icq a naposledy Facebook.

Změnily se během let nějak tvoje návyky, co se týká komunikace přes internet a navazování nových virtuálních vztahů? Můžeš mi popsat jak si se na internetu choval tehdy a jak se zde chováš dnes?

Více komunikuji. Dříve bylo užívání spíše pasivní oproti dnešku, kdy je naopak více aktivní

Chováš (choval) se na internetu aktivně, teď myslím, že si aktivně vyhledáváš lidi, se kterými máš zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráš z těch, kteří tě osloví, že by měli zájem s tebou komunikovat?

Záleží na typu služba. Pokud by se jednalo o seznamku, rozhodně bude můj postoj pasivní. Pokud o jiné, které nejsou cílené za účelem seznámení, potom jsem spíše aktivní a kontakt se „svými přáteli“ vyhledávám.

Pokud s někým začneš komunikovat a přijde ti, že si s ním rozumíš, snažíš se virtuální vztah přenést do reality?

Nebo jsi naopak spokojený, že vztah je čistě virtuální? Pokud se setkám na internetu s někým, kdo mě zaujme, potom preferuji osobní setkání.

Jak se díváš na hledání životního partnera přes internet, internetové seznamky, myslíš, že je možné zde najít životního partnera?

Možné to je, ačkoliv internetový styl seznamování přináší jistá rizika, úskalí a zklamání. Očekávání zůstávají ve většině případů nenaplněna a spíše se minou účinkem. Na druhou stranu, pokud člověk vytrvá, může se po několika nezdařených pokusech, skutečně setkat se svým budoucím partnerem. Znam osobně několik takových párů.

Co ti na internetových seznamkách vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč si se vlastně do internetové seznamky přihlásil?

Vyhovující může být široký výběr potencionálních partnerů, anonymita a rychlost v navázání kontaktu. Nevyhovujícím se může stát pouze špatný odhad a následné nevydařené rande, kdy se odpočítávají minuty do konce schůzky.

U internetových seznámek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jsi vyžadoval osobní setkání, nebo naopak svolil s osobním setkáním?

Individuálně. Někdy to bylo v řádu měsíců a někdy týž den.

V případě osobního setkání následovalo pro tebe spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný s tím reálným?

Téměř vždy zklamání a pocit, že jsem se to „opět neodhadla.“ Představy se pouze jednou sešly s realitou. Vztah však neměl dlouhého trvání.

Považuješ seznamování formou internetových seznamek za bezpečné? Případně dostala jsi se někdy při osobním setkání do nějaké nebezpečné situace?

Pokud se setkám ve veřejných prostorech, je riziko nízké. Osobně žádnou takovou zkušenost nemám.

A teď trochu hypotetická otázka – v reálném životě žiješ v partnerském/manželském vztahu a zjistíš, že tvůj partner/manželka udržuje virtuální vztahy. Jak se na to budeš dívat? Vadilo by ti to?

Nejspíš vadilo, ale pokud by se jednalo pouze čistě o komunikaci bez postranních úmyslů, potom nevidím problém.

Lze podle tebe virtuální vztah považovat za nevěru?

Ano i ne. Záleží na osobním přístupu každého z nás. Protože i zdánlivě neškodný internetový flirt může zítra vyústit v nevěru...

ROZHOVOR 5

Jméno: Viktor

Věk: 30

Datum uskutečnění rozhovoru: 7.3.2012

Jak dlouho, od kolika let, se pohybuješ na internetu?

Na internetu se pohybuju tak od svých 14-15 let.

Kdy si jeho prostřednictvím začal komunikovat a jaké nástroje k tomu používáš (mail, skype, icq, sociální sítě, chaty...)? A proč, co ti na této formě vyhovuje?

Vše začalo před těmi cca 15 lety, kdy jsem se postupně začal seznamovat s možnostmi internetu. Zpočátku to bylo icq – to používám dodnes. Následně různé chaty a Skype. Sociální sítě jsem začal využívat až v posledních dvou letech.

Změnily se během let nějak tvoje návyky, co se týká komunikace přes internet a navazování nových virtuálních vztahů? Můžeš mi popsat, jak si se na internetu choval tehdy a jak se zde chováš dnes?

Zpočátku jsem internet využíval spíš pro zábavu. Hraní on-line her, chatování – navazování nových přátelství nebo komunikaci s kamarády. Dnes využívám internet pro hledání informací z celého světa, téměř na cokoliv, na co chci znát odpověď, hledám přes internet. Nakupuji přes e-shopy, stahuji.

Chováš (choval) se na internetu aktivně, teď myslím, že si aktivně vyhledáváš lidi, se kterými máš zájem začít komunikovat, nebo spíše vybíráš z těch, kteří tě osloví, že by měli zájem s tebou komunikovat?

Dříve jsem se snažil navazovat nové kontakty přes různé chaty – vždy to ale spíš byla forma online chatu, kde lidi spolu navzájem v reálném čase komunikují. Vyloženě nějakých seznamek, kde bych čekal, až mě někdo osloví nebo oslovím, já jeho, jsem se neúčastnil.

Pokud s někým začneš komunikovat a přijde ti, že si s ním rozumíš, snažíš se virtuální vztah přenést do reality? Nebo jsi naopak spokojený, že vztah je čistě virtuální?

Dříve, když mi bylo okolo 18, tak jsem se to snažil i rozvíjet, aby to případně bylo něco reálného. V nynějším věku bych tam spíš šel pro zábavu a odreagování se, pokud by mě na to vůbec zbyl čas. Myslím, že rozvíjení virtuálních vztahů je spíš parketa mladších.

Jak se díváš na hledání životního partnera přes internet, internetové seznamky, myslíš, že je možné zde najít životního partnera?

Když mě bylo okolo 18ti, tak jsem se takhle s jednou slečnou seznámil (ale bylo to na online chatu) a byli jsme spolu asi dva roky, ale životní partnerka to nebyla. Ale myslím, že někdo takhle může najít i zde svého životního partnera. Výhodou je, že internet nemá hranice a člověk se neomezuje pouze v oblasti své působnosti, kde žije.

Co ti na internetových seznamkách vyhovuje a naopak, co nevyhovuje? Proč si se vlastně do internetové seznamky přihlásil?

V internetové seznamce jsem se vyloženě nepohyboval. Spíše chaty a důvod byl zábava a odreagování se, nová přátelství.

U internetových seznamek se předpokládá, že navázaný virtuální vztah budou chtít zúčastněné strany převést do reality. Po jaké době jsi vyžadoval osobní setkání, nebo naopak svolil s osobním setkáním?

Když jsme si sedli po osobní stránce, tak jsme se sešli i ten samý den, kdy jsme si prvně na chatu začali psát (to je asi tak 10 let zpátky). Nevím, kam se to za tu dobu posunulo. Dnes to bude asi daleko více přirozená součást seznamování. Jde asi o to, jak jsou ty dva staří, kde žijí. V Praze to takový problém není a lidi to čím dál tím víc berou jako přirozenou součást.

V případě osobního setkání následovalo pro tebe spíše zklamání, nebo naopak virtuální obraz osoby byl shodný s tím reálným?

Jak kdy. Když jsme si nevyměnili fotky, tak to byla sázka do loterie a buď tam byly vzájemné sympatie a viděli jsme se i podruhé nebo ne a viděli jsme se jednou a naposled.

Považuješ seznamování formou internetových seznamek za bezpečné? Případně dostal jsi se, někdy při osobním setkání do nějaké nebezpečné situace?

Naštěstí jsem se do žádné nebezpečné situace nedostal. Nebezpečné to může být pro mladší ročníky nebo slečny/paní.

A teď trochu hypotetická otázka – v reálném životě žiješ v partnerském/manželském vztahu a zjistíš, že tvůj partner/manželka udržuje virtuální vztahy. Jak se na to budeš dívat? Vadilo by ti to? Lze podle tebe virtuální vztah považovat za nevěru?

Já bych to jako vztah nenazýval. Myslím, že vztah může být pouze jeden a to ten reálný. Nic mezitím. Pokud se ti dva nevidí naživo, tak vůbec nemůže být

řeč o nějakém vztahu ani virtuálním, tím spíš nevěře. Pokud někdo s někým intenzivně komunikuje, tak jsou to spíš nějaká virtuální kamarádství, zábava, odreagování.

Příloha C – Otázky dotazníkového průzkumu

